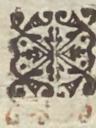
Don Juan Antonio de la Reguera.

1

CONSTITVTIONES COLLEGII SANCTÆ CRVCIS

Oppidi Vallisoletani quod construxit, & à solo erexit Petrus de Mendoça, magnus quondam Hispaniarum Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Episcopus Seguntinus, & Abbas Collegiatæ Ecclesiæ eiusdem oppidi Vallisoleti.

Vallisoleti.

Apud Andræam de Merchan Typpographum, Anno Domini M. DCIII.

ETRVS DE MENDOZA miseratione diuina tituli sanctæ Crucis in Hierusalem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis Hispaniæ, ac Toletanæ Ecclesiæ Archiepiscopus, Hispaniarum Primas, & regnorũ Castellæ, maior Cancellarius, Episcopus Seguntinus, Abbas Collegialis Ecclesiæ oppidi Valleolit. ¶ Vniuersis Collegialibus Collegij sanctæ Crucis Vallisoletañ. Salutem. Cum luce clarius compertum habeamus, nihil in rebus humanis diuturnum esse, aut diutius conseruari posse, his profecto, quibus ratio diuina pręest, quę proculdubio sempiterna fore iudicamus libenter studemus: id tantum æternum, & immortale futurum censentes, quod á diuina gratia sit profectum, obidq; prompto animo, cogitationes & actiones nostras omnes in Deum optimum, maximum, qui incœptis nostris aspiret referimus, Cupientes igitur terrena fœlicæ cõmertio in cęlestia commutare, & pro huius vitæ breuitate monumentum ære perennius, quod nulla possit vetustate deleri, nobis in æterna collocare gloria, sæpe numero nobiscum versati sumus, quid tanto benefactori pro beneficijs, & honoribus, quibus ab eo in hoc seculo honorati sumus inter alia præcipuum oblaturi essemus. Cumq; per multa ęgregia occurrẽt, deq; principatu inter se certarent, litterarum scientiam, & studium bonarum artium quo præclarius est nihil, cæteris ante posuimus, nihil enim ęque morabile, aut Deo gratum similique fore existimamus, quam ipsi sapientiæ, qui Deus est, proprius accedere, in eo ipso homines hominibus præstare, in quo homines cæterjs hominibus præstamus, id circo ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, & beatissimæ virginis eius matris, & communem omnium vtilitatem, & eorum præcipue, qui licet ingenio præditi, & bonarum artium studiosi sint, ob inopiam tamen, & tenues facultates literis incumbere nequeunt, quando aut facile emergunt, quorum virtutibus obstat res angusta domi, illud nostrum Collegium, hoc est, asilum pauperum scholarium in ipso no

bili oppido Valisoletano prope dictam nostram Ecclesiam maiorem ex solo ereximus, & edificauimus, & sub inuocatione sanctæ Crucis, qui titulus nostri Cardinalatus existit, decorauimus, quod cum iam pœnæ absolutum Collegialibusque, & alijs ministris habitatum cernamus, non minus illud ad perpetuam eius conseruationem diuinis, & humanis legibus, & statutis muniendum putauimus, quam reddi tibus edificijs, libris, & alijs ornamentis, & bonis ad vitam & sustentationem Collegialium ibi degentium munuerimus. Itaque posteritati prospicientes ne ipsum Collegium diuturnitate temporis corruat: ita enim natura comparatũ, vt nihil vnquam eodem statu permansurum sit, sed illico re gressurum, quod non progrediatur, habita á sede Appostolica speciali facultate, qua præcipue muniti sumus constitutiones inferius scriptas in ipso nostro Collegio per vos omnes præsentes, & futuros ibidem pro tempore cõmorantes perpetuo teneri, & inuiolabiliter obseruari decernimus, & ordinamus. Suscipiat ergo vniuersitas vestra amantissimi Collegiales has nostras constitutiones eisq; in Collegio ad rationem vitæ melioris componendam vtatur, quod si vti cupimus, & speramus, sponte amplectimini, facile fiet, vt & nos apud immortalem Dominum voti nostri honestissimi compotes efficiamur, & vos vestriq; posteri apud Deũ, & homines non mediocrem fructum laborum vestorum cõsequamini.

De numero Collegialium. Constitutio prima.

STATVIMVS & ordinamus, quod in dicto nostro Collegio habitent septem & viginti studentes, quorum sex dent operam sacræ Theologiæ, tredicim iure canonico, quorũ vnus sit stationari', qui curã bibliothecę habeat. Alijs vero officijs omnino sit immunis, nec Rector, nec Consiliarius eligi possit, tres iuri Ciuili, duo autem medicinæ. Reliqui vero tres sint presbyteri, & capellani dicti Collegij, qui Theologi, aut Canonistæ sint: siue vnus

Theologus, & duo Canonistæ, siue vnus Canonista, & duo Theologi. Quorum autem prout sorte euenerit, Missam in Capella Collegij quotidie celebret, & rerum sacrarum curam gerat. Qui quidem Capellani in omnibus veri Collegiales existant, propter reuerentiam tamen, & occupationẽ diuini cultis, cui assiduæ operam daturi sunt, officijs Collegij se non intromittant, conclusiones tamen, vt moris est sustentare possint, si velint, sin autem non compellantur, electionibus vero tam Collegialium, quam familiarium cum cæteris interueniant, verum quia vbi non est caput, nullus ordo, nec sine gubernatore societas consistere potest. Volumus & statuimus ex dictorum septem & viginti numero: vnus Rector & caput omnium existat, & tres consiliarij eligantur: quorum consilio, industria, & diligentia Rector in administratione Collegij vtatur.

Ex qua natione futuri sunt Collegiales. Secunda.

¶ ITEM ordinamus, & statuimus, quod futuri studentes in dicto nostro Collegio originem trahant ex Regnis Castellæ, & Legionis, & sin probatæ vitæ, scientiæque idonei reperiantur. Volumus, quod de quolibet aliorum regnorum siue nationum exterarum admitti possit vnus modo idoneus repertus sit, & ad instar eorum, qui ex dictis regno Castellę & Legionis eligendi fuerint, quod si contentio inde orta fuerit, maior pars eligẽtium valeat, ita quod maior pars intelligatur habito respectu ad numerum eligentium, & non ad totum Collegium. Si autem paria fuerint suffragia naturalis horum regnorum præferatur.

Qui recipiendi sunt in Collegio. iij.

¶ ITEM cum nostræ intentionis fuerit paupertati scholarium consulere. Volumus, & ordinamus, quod futuri scholares in dicto Collegio tanta paupertate afficiantur, quod

de patrimonio, aut de Ecclesiastico beneficio, aut simul de vtroque summam viginti & quinque florenorum auri de Aragonia monetæ currentis annuatim in redditibus non excedant præterquam si ex cathedra studij. vel alia lectura aliquid vltra summam prædictam perciperent, & si scholares, vel eorum parentes tantis opibus abundent, vt verisimiliter considerari possit, ipsum ex eius, vel parentū redditibus sufficienter in studio sustentari posse ipsum nostrum Collegium tali scholari non pateat, super quo iuramento, & conscientię omnium Collegialium de præmissis informationem habentium stare debere censemus.

Iuramentum Collegialis si habet redditus. iiij.

¶ITEM statuimus, quod quando aliquis Collegialis electus sit, antequam admittatur, iuramentum præstet se non habere in redditibus ex beneficio, seu patrimonio, vel simul ex vtroque prędictam summam viginti & quinque florenorum, & si tempore, quo in dicto nostro Collegio futurus, est vltra dictam summam sibi accessio fieret, Rectori, Consiliarijs, & omnibus Collegialibus infra triduum, postquam ad eius notitiam peruenerit, manifestauit, quod si vltra dictam summam repertus fuerit habere, ipso iure teneatur ad restitutionem Collegio faciendam.

Quod ex Valleoleto nullus Collegialis. v.

¶ITEM ad euitanda scandala, & incommoda, quæ inde oriri possent. Volumus, & ordinamus, quod nullus ex oppido Vallisoletano ortus ex quatuor leugis in circuito Collegialis dicti nostri Collegij existat.

De ætate Collegialis. & familiaris. vj.

¶ ITEM, Quia rebus serijs maturitas ætatis est requirenda, statuimus, & ordinamus, quod scholaris non agens vigesimum primum annum completum, in Collegialem dicti nostri Collegij non recipiatur. Familiaris vero decimumseptimum compleat annum, antequã in Collegio valeat admitti.

Quot ex ciuitate vel diocesi sint Collegiales. vij.

¶ ITEM statuimus & ordinamus, quod ex ciuitate vna, & loco vnus: ex vna autem diocesi duo tantum, excepta diocesi Toletana, ex qua volumus, vt tres Collegiales simul in dicto nostro Collegio recipiãtur, attento quod locus, in quo aliquis ortus fuerit, á loco originis alterius, quatuor leucis saltem distet.

Quod Collegiales intra quartum non sint coniuncti. viij.

¶ ITEM mandamus, & expresse prohibemus, quod consanguinei, aut aliqua affinitate coniuncti intra quartum gradum in Collegiales simul admitti non possint.

Qui semel fuit Collegialis denuo non admittatur. ix.

¶ ITEM decernimus, & expresse prohibemus, quod qui semel Collegialis extiterit denuo ad Collegium non admittatur.

De coniugatis. x.

¶ ITEM, Quod nullus coniugatus, vel desponsatus per verba de præsenti in dicto Collegio esse possit, & si aliquis coniugatus, vel desponsatus per verba de præsenti fuerit receptus, sit priuatus ipso iure præbenda Collegij, & si fuerit occultum nihilominus teneãtur ad restitutionem expensarũ illius temporis.

Quibus artibus prẹditos decet esse Collegiales,& de forma opponendi. xj.

¶ITEM volumus,& statuimus,quod admittẽdi in collegio si Theologię operam dare voluerint. Bachalarij sint in ipsa Theologia,vel saltem in artibus,& per triennium ante bachalariatum in artibus, vel post Theologię vaccauerint. Qui vero iuri Canonico,vel Ciuili,in altero ipsorum iurium Bachalarius existat,vel saltem per quadriennium in ea facultate studuerit. Qui vero medicinæ,Bachalarius in medicina,vel saltem Bachalarius in artibus,& per triennium ante, vel post bachalariatam in facultate medicine operam dederit,nisi alicuius in dictis facultatibus sufficientia, & idoneitas per suffragia omnium Collegialium nemine discrepante nota fuerit. Theologus vero librũ sententiarum . Canonista Decretales. Legista Codicem. Medicus vero Auicenam, seu artem hipocratis saltem habere teneatur. Quodque admittendus intra tempus vacationis opponere Rectori se presentare debeat,& de inde omnibus collegialibus simul,vel separatim oppositionem suam notificare.

De vaccatura prẹbenda. xij.

¶ITEN quod a tempore vaccationis alicuius prẹbendę Rector intra quinque dies denunciet prẹbendam vacare , & ad Salmanticam mittat nuntium , qui in scholis maioribus edictum prẹbendam vacantem declarans in ipsis ianuis affigat,& á tempore denuntiationis infra viginti dies volentes ad talem prẹbendam se opponant, & infra alios decem fiat electio precedentibus saltem duobus tractatibus super moribus,& alijs requirendis in nostris cõstitutionibus. Ita quod vaccatio vltra mensem non extẽdatur, præterquam si visum fuerit omnibus Collegialibus,vel saltẽ duabus partibus eorum ternario numero diuidendis,super quod consciẽtias eorum oneramus,& si Rector fuerit negligens quilibet consiliariorum,& illis negligentibus quilibet Collegialium hoc successiue facere teneatur.

Quod

Quod nullus Collegialium votum suum alicui committere possit. xiij.

¶ INSVPER Statuimus, ne quispiam Collegialium si tempore electionis absens fuerit, possit votum suum alteri cōmittere, nisi tempore oppositionis iam elapso.

Quod nullus fauore alicuius aditum habere possit in Collegio. xiiij.

¶ ITEM Statuimus, ordinamus, quod nullus scholaris gratia, vel precibus, aut cuiuspiam intercessione, vel fauore, tam collegialium, quam aliorum exterorum in ipso collegio admittatur, sed habita tantum ratione ad Deum qui non est acceptor personarum. Quod si aliquis precibus gratia, aut fauore in Collegium aditum habere contēderit: ipso facto illa vice duntaxat sit inhabilis ad dictum Collegium consequendum, idem etiam in admittendis familiaribus dicti Collegij obseruari, volumus, & censemus. Hoc insuper prohibentes, quod nullus Collegialium possit aliquem admittendum certiorem efficere, quod illi ad suum introitum in Collegiū votum præstabit, aut denegabit. Quod si secus fecerit arbitrio Rectoris puniatur.

De forma electionis Collegialium, & iuramentum super ea præstando. xv.

¶ ITEM volumus & statuimus, quod in primis audita Missa Spiritu sancti omnes Collegiales simul iuramentum præstent, se neminem, nisi bonis moribus, & virtute prædictum doctrinæque aptum, nullo alio habito respectu, vel affectu admissurus, quo sit præstito, omnes Collegiales suffragia sua secrete in scriptis tradant, quibus collectis, si contingerit vota eligentium ad duos, vel plures exendi: ille, cui maior pars suffragata fuerit, sit Collegialis, si paria fuerint suffragia, Collegialis cuadat, cui Rector, & Consiliarij, vel Rector cum altero consiliariorum adhæserit. Si tamen tres

consiliari adhæserint, ille, cui sua vota suffragauerint, collegialis euadat. Cæterum, quia ex mutuo collegialium colloquio nonnulla incommoda oriuntur electionibus, propter quod huiusmodi electiones indebite præter ius, & equum celebrantur. Nos volentes huiusmodi dispendio remedio obuiari præsentis constitutionis tenore. Statuimus, & ordinamus, quod nullus collegialium in electionibus tratandis, vel faciendis quempiam alium precibus, subornationibus, vel alio quouis quæsito colore ad præstãdum suffragium, seu votum, alicui opponenti inducat: nec super huiusmodi suffragio præstito, vel præstando collegiali, vel oppositori, aut cuicunque alteri personæ votum suum aperiet, siue referet. Quod si quisquam huic nostre constitutioni contrauenerit, sententiam excomunicationis incurrat, & ipso facto tota portione collegij cum vestibus, & distributionibus per vnum annum priuatus existat, ita quod deinceps quicquid ex ipso collegio, vel prebenda perceperit, restitutione subiaceat, & insuper volumus hanc nostram constitutionem ligare, & locũ habere in foro conscientie, & hanc nostram constitutionem ad electionem Rectoris in dicto collegio faciendam extendi volumus, & mandamus.

Quomodo, & quæ iuraturus sit Collegiales. xvj.

¶Item mandamus & ordinamus, quod Collegialis in Collegio admissus iuramẽtum prestet omnibus presentibus, quod suo Rectori in omnibus licitis, & honestis parebit, honorem, comoda, libertatem, & preheminentias collegij tempore, quo in eo permanserit, & quo ad vita ei comes fuerit, pro viribus procurabit, ac defendet, & si quid sibi iniunctum fuerit, aut demandatum, minime recusabit, sed siue Rector, siue consiliarius, siue procurator electus fuerit, aut orator, siue nũtius ad Romanam, siue Regias Curias, aut quouis alio destinatus fuerit, quantum in eo fuerit executurum. Constitutiones nostras, prout in eis continetur, obseruaturum nec alias iis nostris contrarias, vel derogatorias, aut horum intentio-

ni alienas procuratorum,nec absolutionem,siue relaxatio-nem huiusmodi iuramenti petiturum, procuraturum, aut acceptaturũ,quod quidem iuramentum in forma,vt pręmissum est,præstitum in communi protocolo cum subscriptione trium Collegialiũ inscribatur,& in arca Collegij ad perpetuam rei memoriam reponatur.

Tempus quo Collegiales in Collegio commoraturi sunt. xvij.

¶ ITEM volumus,& ordinamus,quod Collegiales prędicti in dicto nostro Collegio octo annos continuos ab initio sui ingressus computandos morentur,in quibus connumeretur tempus,quo absentes fuerint ab ipso Collegio,verum si quispiam Collegialium pro negotiis Collegij expediẽdis quocumque extra oppidum Vallis oletanum missus fuerit,totum id tempus,quo abfuerit,non cõputetur in prędictis octo annis,& ne in hoc fraus,& dolus interuenire possit,volumus quod tempus absentiæ, & locus, quo scholaris pro negotiis Collegij abfuerit,& causa quare id factum est nomine proprio Rectoris pro tempore existentis subscribatur. Aliter vero huiusmodi absentia, pro non absentia habeatur. Quo quidem tempore finito Collegiales in nomine Domini á Collegio expediti censeatur. Quorum loco alij,vt præmittitur,sufficiantur, permittimus tamen quod si Capellani Collegiales ita probatæ vitæ,& integritate reperti fuerint,quod maxime vtilitati, & decori Collegij futuri sunt. Liceat Rectori,& Collegialibus,vel maiori parti eorum cum ipsis Capellanis,vel eorum altero dispensare, vt vltra tempus prædictorum octo annorum tandiu, quandiu eis videbitur in Collegio possint morari,pro viso,quod tempus aliorum octo annorum non excedat.

Quod si quis vltimo anno exitus electus fuerit in Rectorem, vel Consillarium officium exerceat. xviij.

¶ITEM

¶ITEM volumus, & mandamus, quod si cõtingerit Collegialem anno vltimo sui exitus á Collegio in Rectorem, siue consiliarium eligi, in ipso Collegio permaneat vsque ad finem anni, quo electus fuerit, etiam si parum temporis ad finem sui temporis relictum esset, & ipso anno sui officij finito, & ratione eius redita á Collegio absolutus existat.

De forma electionis Rectoris, & Consiliariorum. xjx.

¶ITEM volumus, & mandamus, quod in electione Rectoris, & Consiliariorum ipsius Collegij tale temperamentum adhibeatur. Rector, & Cõsiliarij, & cæteri Collegiales in capella congregati audita prius Missa Spiritus sancti ad electionẽ procedentes ad sacra Dei Euangelia præstabunt iuramentum, quod omni gratia, odio, vel fauore, aut maleuolentia, prætermissis, quatuor, quos sufficientiores, & vtiliores regimini, & gubernationi Collegij cognouerint, eligent, quorum nomina ab omnibus Collegialibus, vel maiori parte publicæ electa in scriptis accipiantur. Inter quos quatuor sorte dirimatur, quis eorũ futurus sit Rector. Quorum vno in Rectorem electo. Reliqui tres Consiliarij dicti C ollegij, absque alia discissione remaneant. Volumus tamen, quod duo nouissimi in Collegio intrãtes, scilicet, portionarius, & ianitor cum reliquis non sortiantur ad huiusmodi officia obtinenda.

De tempore electionis Rectoris, & Consiliariorum, xx.

¶ITEM volumus, & statuimus, quod electio Rectori, & consiliariorum fiat in die sancti Michaelis mensis Septẽ bris, ita quod omnes Collegiales eo die sint presentes, alia qui tunc absens fuerit, veste, & insignis Collegij eo anno c reat nisi de mandato Collegij absens fuerit, vel graui infir mitate detentus, vel captura sine sua culpa.

Quo

Quod vnus eligatur præceptor nouorum Collegialium, qui Constitutiones obseruari, & legi faciat. xxj.

¶ITEM Cum nemo assumi debeat in magistrum, qui formam discipuli non assumpsit. Volumus & mandamus, quod inter Collegiales vnus eligatur, quem ad id sufficientiorem cognouerint, qui Collegialium nouiter receptorum præceptor existat, eosque in vita, & moribus instruat, & has nostras constitutiones obseruare doceat, & interprætetur, qui etiam earum obseruandarum, & debitó tempore elegendarum curam habeat.

Qui modus est adhibēdus si Rector aliquid iniuste mandauerit. xxij.

¶ITEM Volumus & mandamus, quod omnes Collegiales suo Rectori in omnibus, quæ eis, vel aliqui eorum iniunxerit, pareant, nec onus, aut pœnam impositam quo quo modo recusent, excepto si eos, vel quem piam eorum á Collegio eiicere, aut per mensem á victu Collegij priuare voluisset, tunc damus ipsis Collegialibus, & eorum cuilibet ad Consiliarios recursum, qui re intellecta, si viderint Rectorem iniuste, & inique in aliquem processisse, ei denuntiabunt, qui illico sub pœna præstiti iuramenti illud reuocare teneatur, si tamen Consiliarij, vel duo ex eis in hoc minime concordes fuerint, factum Rectoris siue iniunctum nequaquam improbetur.

Quid iuraturi sunt Rector & Consiliarij. Et de conueniendis coram Rectore Collegialibus. xxiij.

¶ITEM Statuimus, & ordinamus, quod Rector, & Con

siliarij postquam electi, & recepti fuerint in præsentia omnium Collegialium ad sacra Dei Euangelio corporale præstent iuramentum, quod recte, & fideliter omnia iura, bona, & commoda ab ipsum Collegium pertinentia iuxta nostras constitutiones seruabunt, custodient, & maxima cum diligentia gubernabunt, forma autẽ iuramenti nominibus quatuor Collegialiũ sit subscripta, & in quodã registro huiusmodi iuramentis deputato cõseruata, in quo registro huiusmodi iuramenta annuatim describantur. ¶ Volumus præterea, quod nullus ipsorum Collegialium audeat quempiam eorum conuenire, nisi coram Rectore, a quo non liceat appellare, ni ad ipsos Consiliarios. Quibus mãdamus sub pœna præstiti iuramenti, vt habita verbo tantum casus relatione sine scriptis omni postposita malitia, siue dilatione causam terminare studeant, atque procurẽt, quod si aliquis ipsorum Collegialium, vel seruitorum dicti Collegij, ex quacunque causa quantumcunque legitima, vel rationabilis, secus fecerit, eo ipso, & pœnam præstiti iuramenti incurrat, & a Collegio priuatus existat.

Quod Rector, & consiliarij ad annum tantum eligantur. xxiiij.

¶ ITEM Volumus, quod Rector, & Consiliarij non possint, nisi ad annum tantum elegi, quo finito ipse Rector vsque ad duos saltem annos in Rectorem, & ad vnum in Consiliariũ eligi non possit. Consiliarij autẽ vsque ad annũ, nec ad officium Rectoris aut Consiliarij eligi debeant. Volumus præterea, quod Consiliarij anni præteriti in electione Vicerectoris sequentis anni posʃit eligi. Consiliarij vero eiusdem anni posʃint in Rectorem sorte eligi, sed non in Vicerectorem. Qui autem Rector per quatuor menses fuerit, anno sequenti non posʃit inter reliquos Collagiales in Rectorem eligi.

Quod absens posʃit in Rectorem vel Consiliarum eligi. xxv.

¶ Volu-

¶VOLVMVS etiam,& ordinamus,quod si forte aliquis collegialis absens fuerit,cum venia Rectoris,& consiliariorum eligi posit in Rectorem,vel consiliarium,si infra octo dies á die electionis computandos reddierit. Sin autem,huiusmodi electio sit nulla,sequentique die alius eligatur. Sin autem pro negotijs Collegij absens fuerit, tanquam presens eligi posit,nec currat sibi tempus prefixum octo dierum,& donec reddierit vice Rector eius loco substituatur. Quod etiã de consiliariorum electione cẽseatur.

Pœna Rectoris delinquentis. xxvj.

¶ITEM volumus,& ordinamus,quod si Rector in suo officio minus recte se gesserit. Quilibet Collegialium tale sentiens illud,consiliarijs manifestare teneatur,quod si eis visum fuerit tale delictum correctione indigere, dent operam,vt corrigatur eum admonendo:si autem emendari noluerit,accersitis omnibus collegialibus tale facinus in eorum cõsultationem ponant. Quod si omnes vel maior pars id expedire cognouerit, denuo prædictus Rector moneatur,vt infra conueniens tempus commissum dissoluere & emendare,& damna restituere procuret, quod si facere noluerit ab officio priuetur,& alter eius loco sufficiatur supra dicto electionis ordine,in aliquo non mutato. Consiliarijs quoque in suo officio,vt antea permanentibus.

Quod futuro Rectori omnia dentur à prædecessore per inuentarium. xxvij.

¶ITEM volumus,& ordinamus,quod Rector á die suæ creationis infra octo dies primo sequentes, cum consiliarijs omnia bona Collegij á prædecessore relicta scripta per inuentarium recipiat,quod á nouis Rectore,& consiliarijs subscriptum verum, & probatum in archa dicti Collegij perpetuo seruetur. Præteritus vero Rector,& Consiliarij rationem omnium expensarum ordinarij & extraordinarij infra alios duodecim dies sequentes nouis Rectori,& con-

siliarijs reddere teneatur. Quod si in ipso dicto termino inuentarium facere neglexerint, moneantur vt sequenti triduo illud faciant. Si vero prætermisso triduo illud facere contempserint, ipso facto absque vlla spe á Collegio sint priuati, quam priuationem Collegiales sub pœna præstiti iuramenti teneantur exequi. Si vero rationes dictarum expensarum infra dictum terminum, vt præmittitur, non reddiderint, per mensem á mensa Collegij absque alia remissione sint priuati.

Quod Rector rationem expensarum acccepturus sit. xxviij.

¶ITEM volumus, & ordinamus, quod Rector totius impensæ ordinariæ, vel extraordinariæ in Collegio faciendæ rationem in fine cuiuslibet septimane recipiat, vel vnus Consiliarius Rectore impedito. Quod si non fecerit, portione Dominicę sequentis priuetur. Et si hoc per dispensatorem extiterit, quo minus fiat, eandem pœnam incurrat. Præterea quod Rector simul & consiliarij in fine cuiuslibet mensis á dispensatore, & extraordinario expensarum ordinariarum, & extraordinariarum rationem accipiant, & á Receptore de eo, quod receperit in quolibet mense. Et volumus, quod Receptor redditum nostri Collegij pecuniam á se receptam in rebus suis non consumat, nec etiam alteri cuipiam mutuare audeat. Volumus insuper, quod idem Receptor intra diem naturalem Rectori, & consiliarijs pecuniam in eodem pondere, & mensura, & eadem moneta, quam á locatoribus redditum acceperit, reddere teneatur, vt dicti Rector, & consiliarij in archa collegij reponant. Pœna autem receptoris hanc nostram constitutionem transgredientis multa distributionum præsentis anni ei imponatur, & si sequens dies fluxerit receptore non soluente, nec rationem reddente pecuniæ á se receptæ, insignijs Collegialibus, & veste illius anni priuetur, & si tertia dies elapsi fuerit, priuetur omnino collegio. Has enim pœnas intelligendas fore censemus, quando eandemmet

pecuniam per hos tres hos dies retinuerit. Verum si pluries in hanc nostram constitutionem commisserit, eandem pœnam incurrat,& si semel vestitum, & insignia, & distributiones contumaci auferantur: Iterum delinquens in hanc nostram constitutionem, extimatione, valoreque vestis, & focalis rubei priuetur. Volumus præterea, quod Rector, & Consiliarij has pœnas, multasque in bonis Receptoris exequantur. Et si bona eius ad hoc non sufficerint, corpus eius carceribus,& vinculis astringi iubemus, quousque vere, & realiter persoluat. Et si Rector, & Consiliarij hanc executionem non fecerint: obnoxij obligatique sint Collegio in vtroque foro,& debitum hoc tanquam proprium ab eis statim Collegiales exigant. Quod si dispensator maior, & extraordinarius in fine mensis ratione ab eis data aliquid eis in potestate sua de pecunij receptis remanserit, si duo millia marapetinorũ,& amplius in se vnusquisque habeat, nullo modo eis pecunia detur, vsquequo eam, quam habent pecuniam in vsum Collegij conuerterint, quod si vltra duo millia marapetinorum quisque eorum in se habuerit, reddit á ratione illius mensis illam dictam summam realiter,& cum effectu persoluat,& si reddere noluerit, statim portione tota mense priuetur, quousque illam restituat. Volumus etiã, quod si per mensem persoluere noluerit, Rector,& Consiliarij, executionem in bonis suis faciant. Pœna autem, quam Rectorij,& consiliariis imponimus, erit eos obnoxios foro iudiciali tanquam principales debitores facere. Si vero Rector quolibet die á dispensatore rationem accipere noluerit eius arbitrio relinquatur, dispensator tamen maior á minore dispensatore quotidie rationem accipiat, quæ quidem ratio eiusdem Rectoris, vel Consiliarij, eam accipientis nomine subscripta sit.

De portionibus dandis.xxix.

¶ITEM, Quoniam vbi est ordo,& certa viuendi norma ibi cuncta recte procedunt, statuimus quod vnicuique Collegialium tribuatur quotidie libra cum dimidia carnis arietis arbitrio Rectoris, pro prandio,& cœna diuidendæ. In

diebus autem ieiunij vel in quibus esus carnium prohibitus est, tantum in piscibus, vel ouis consumatur, quantum in carnibus expendendum fuit, possit tamen vltra hoc Rectoris, & Consiliariorum arbitrio moderati fructus ministrari: & quia principales anni festiuitates maiori iucunditate & lætitia celebrandæ sunt. Volumus, & mandamus, quod in diebus Natiuitatis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, & Epiphaniæ, & carnispriui, aues dentur Collegialibus, Purificationis tamen Domini, sancti Ioannis Baptistæ, & Corporis Christi, Assumptionis, & Natiuitatis & Conceptionis beatæ Mariæ, & sanctæ Crucis Septembris, & Maij, & omnium Sanctorum festiuitatibus, & in cæteris festiuitatibus, in quibus Missa cantatur (prout infra in alia nostra Constitutione continetur) aliquid ad portionem quotidianã augmentetur, iuxta Rectoris, & Cõsiliariorum arbitrium. Si vero aliquis ex deuotione ieiunium fecerit, debita illius diei portio sibi integra tribuatur. Qui vero ad Missam non venerit addito illius diei careat.

De vestitu & honestate Collegialium. xxx.

¶ ITEM volentes vestitui, & honestati Collegialium prouidere, Satuimus, & ordinamus, quod vnicuique Collegialium annuatim in die sancti Michaelis, clamis longa pãni Burielis Aragoniæ vulgariter nuncupati tribuatur, valoris sex regalium argenteorum cum dimidio, pro qualibet mensura, & dicta clamis stricte iuxta collarium applicetur fibulis quibusdam, quæ vulgariter corchetes nuncupãtur, quod si secus fecerint, pœnam arbitrio Rectoris imponendam subire teneantur. Quod etiam ad familiares in dicta clausura voluimus extendi. Præcipimus etiam vnicuique eorum insignia panni rubei cocinei mensuræ vnius tertij annuatim dari. Mandamusque quod in aliis indumentis honeste vestiantur, nec serico, aut colore panni inhonesto clericis á iure prohibito vtantur, nec calceis albis, vestibus tamen pellibus consutis licite vti possint, prouiso quod Collegiales sub pœna á Rectore imponẽda veste sibi annuatim data, vti saltim tẽporibus ab eo disponẽdis cõpellantur.

De

De ludo illicito vitando. xxxj.

¶STATVIMVS insuper, quod nullus Collegialis in dicto nostro Collegio ad aleas, vel taxillos quouis modo ludere præsumat, quod si secus fecerit, periurium incurrat, & á portione Collegij per mensem priuetur. Permittimus tamen solatij, vel exercitij, gratia aliis ludis honestis moderate, ac congruis temporibus vti posse pecuniario ludo cessante super quibus conscientias Rectoris, & Cõsiliariorum oneramus.

De camera vacante. xxxij.

ITEM Statuimus, & ordinamus, quod quandocunque aliquam cameram vacare cõtigerint, siue per obitum, siue per dimissionem, vel complementum temporis constitutionum Collegij, siue alio quocunque modo sit optioni antiquiori Collegiali nullo habitu respectu ad officia, vtrum eã velit, nec ne, quod si eam noluerit, sit proximo antiquiori post illum, & sic seriatim á primo vsque ad vltimum, verum si duo pares antiquitate concurrat, gradu præditus præferatur si autem gradu ęquales fuerint, antiquior in gradu prę feratur: quod si in omnibus pares concurrant, cui Rector, & Consiliarij simul, vel eorum maior pares voluerit, dicta camera consignetur. Volumus etiam quod si aliquis Collegialis extra Collegium profectus fuerit, in mãdatis alicui Collegiali relinquat, quod si contingat aliquam cameram vacare, eam eligat, quæ ei iure venerit: quod si hoc non fecerit Rector illam cameram nomine absentis posit eligere: Si tamen alicui Collegiali absenti ius ad ipsam camerã sic vacantem competeret: Volumus, & declaramus, ipsum absentem antequam quid de huiusmodi camera discernatur, expectari, vel quempiam alium ipsam cameram si voluerit, & in mandatis habuerit eius loco recipere. Prohibemus tamen ne discedens á Collegio ferreum, vel ligneum, vel cuiuscunque materiæ fuerit, quod in eadem camera fabricauerit, secum exportare, aut vendere valeat: verum si ab vna in aliam cameram transierit, ea quæ sua impensa emit, se-

cum portare liceat, modo ſit ſine detrimẽto Collegij, quod iuditio Rectoris, & Conſiliariorum, vel maioris partis eorũ relinquatur, prouiſo quod ſeram nec tabulam pro celo poſitas deducere poſsit.

Quod omnes in refectorio prandeant, cœnent, & de concluſionibus faciendis. xxxiij.

¶ ITEM Statuimus, quod Rector, & Conſiliarij, & Collegiales prandium, & cœnam in Refectorio ſimul faciant, exceptis ijs, qui aliqua infirmitare laborauerint. Permittimus tamen quod tempore hyemis á feſto ſancti Lucæ vſq; ad Paſcha, prandiũ, & cœnam in colina vna facere poſsint, ſi velint. Mandamus etiam, quod diebus á Paſcha Dominicę Reſurrectionis vſque ad primam diem menſis Iunij omnes Collegiales hora decima prandeant, cœnam vero faciant hora ſexta, & á die prima menſis Iunij vſque ad diem Aſſumptionis Virginis Mariæ prandeant hora nona, cœnã vero faciant hora quinta: & á die beatæ Mariæ de Agoſto vſque ad ſanctum Michaelem, prandium ſit hora decima, cœna vero hora quinta poſt meridiem: á die vero ſancti Michaelis vſque ad Quadrageſimam prandium ſit hora vndecima, cœna vero hora nona. Qui autẽ horis ſtatutis cũ aliis non conuenerint in menſa, præſenti prandio, aut cœna priuetur, prãdiũ vero taxetur ſex marapetinis: cœna vero quatuor cũ benedictione, & cõcluſione, niſi Rector cum aliquo ex iuſta cauſa diſpẽſauerit, ſuper quo conſcientiã eius oneramus. Quod ſi forte diebus feſtiuis tẽpore prandij aliqui Collegiales in Sermonibus vel diuinis officijs occupati abſentes extiterint: ſi maior pars, aut ſaltem ſex Collegiales in Collegio fuerint, prandeant: abſentes vero, & ſi expectari nõ debeãt, portione tamẽ non careãt. Prohibemus tamẽ & mãdamus, quod omnes Collegiales in cibo, & potu ſint ęquales, & conformes. Nec aliquis cibũ, aut potũ, aut epulas delicatiores cõmunibus, vndecũq; habitas ſolus in menſa Collegialiũ comedere, aut extra Collegiũ prandere, aut cœnare cũ aliquo poſsit abſq; expreſſa licentia Rectoris, & aliqua cauſa rationabili interueniente. Prandio autem fi-

nitum

nitum vicissim arguant Collegiales, & conclusiones substi neant omnibus præsentibus a die sancti Lucæ, vsque ad festũ S. Iacobi mensis Iulij omnibus diebus præter festiuos, nec quispiam eorum etiam ab huiusmodi mensa, priuatorum á cõclusione discedat, donec finita, & declarata fuerit. Volumus insuper quod si quispiam Collegialium conclusionem (prout ei sorte venerit) non sustentauerit tribus diebus portione tota priuetur, iunior vero in ingressu domus cuiuscunque facultatis sit, præterquam si Rector, aut mense lector fuerit, contra reliquos suæ professionis sustentantes conclusionem arguere teneatur, quod si facere hoc contẽpserit, tota portione illius die priuetur. Volumus præterea quod omnes Collegiales conclusioni elucidandę intersint, si autem hoc facere neglexerint, portione solius prandij priuentur, præterquam si cum venia ad hoc expressa Rectoris abierint, & si euenerit quod sustentaturus conclusionem pridie quam proponat á Collegio discesserit, & post infra tres dies a die quo sustentare debeat, redierit: primam conclusionem, fulcire teneatur. Deinde vero conclusio ad suum ordinem reuertatur, & si hoc facere noluerit, portione tota trium dierum priuetur.

De secreto tenendo. xxxiiij.

¶ ITEM volumus, & ordinamus, quod Rector, consiliarij, cęterique Collegiales iuramentum præstent, quod omnia secreta ad dictum Collegium pertinentia inter secreta tenebunt, & seruabunt, nec alicui pandent, quod si secus fecerint periurij habeantur, & si reuelauerint secretum, capellæ in foro conscientiæ, si non huiusmodi rei fuerit conuictus testibus, pro singulis secreti promulgationibus mille dispondios pro archa Collegij reddere teneantur, & si de hoc fuerit conuictus, a Collegio expellatur, excepto si alicui Collegiali, qui tunc temporis absens fuerit, reuelauerit, dicens illud esse secretum capellæ, idem ipse Collegialis obseruare sub eadem pœna teneantur, secretum autem intelligatur, quod Rector cõmendauerit.

Quod constituatur vnus procurator Collegij. xxxv.

¶ITEM statuimus, quod Rector, & Consiliarij, & cæteri Collegiales simul congregati constituant procuratorem quem magis idoneum, & conducibiliorẽ Collegio cognouerint, qui procurator sub pœna priuationis Collegij officiũ acceptet, & de eis, quę gesserit Rectori rationem reddat, qui ambo futuris Rectori, & consiliarijs coram omnibus Collegialibus denuo rationem reddant. Præterea si viderint expedire aliquem oppidanum secularem, vel clericum perpetuo, vel ad tempus, economum constituãt, & creent, qui redditũum fructuum, & prouentum Collegij curam, & gubernationem gerat: cęteraque extra, vel intra oppidum faciet, quæ ipso Collegio, & eius redditibus viderit magis conuenire, quodque possessiones, & redditus Collegij saltem semel in anno per Rectorem, vel aliquem Collegialem, aut procuratorem nomine Collegij visitentur, visitatio autem huiusmodi quoad possessiones (si eas in futurum habere Collegiũ contigerit) intelligatur non ad ecclesiastica beneficia.

De tempore absentiæ. xxxvj.

¶ITEM volumus, & mandamus, quod si quispiam Collegialium volumptatis, vel exercitij gratia se á dicto nostro Collegio se absentare voluerit, liceat Rectori facultatem abeundi per duos menses tantum illi concedere, quibus elapsis si non reddierit, a Collegio priuatus existat, ex iusta tamen, & legitima causa, quam discessurus veram, & necessariam, se credere iurauerit. Rector, & Consiliarij, vel maior eorum pars per alios duos menses ei facultatem abeundi faciant, prouiso quod Collegiales, qui per prædictos quatuor menses a Collegio semel absens fuerit: sequenti anno aliud quadrimestre, vel eius partem habere nequeat nisi in Collegio per continuum semestre á tempore finitę licẽtiæ computandum permanserit. Decernimus tamen vt qui quadrimestre vnius anni potitus non fuerit, anno sequenti, prę terito quadrimestri, vel eius parte gaudere non possit, verũ si præfixo tempore non reddierit a Collegio, priuatus censeatur, prohibemus tamẽ ne eius loco quispiam sufficiatur, nec eius præbenda vaccare denuntietur infra viginti dies,

infra

infra quos si causam more necessariam per se vel aliū reddiderit cum eo benigne, & humanæ agatur, & in Collegio sine noua electione admittatur: si vero dictis viginti diebus elapsis causam more non ostenderit, nulla excusatio ei suffragari valeat, sed illico nouus collegialis eligatur. Annum vero a festo sancti Michaelis mensis Septembris connumerari volumus, & declaramus. Verum quia capellani minus discurrere debēt, & magis sunt necessarij, si quando forte aliquis eorum a collegio propter necessitatem vrgentem discessurus sit, alius eum expectare teneatur. Nec donec venerit aut alius eius loco substitutus fuerit a collegio dicedere posit.

De benedictione mensę. XXXvij.

Item Volumus, & ordinamus, quod omnibus diebus tam in prandio, quam in cœna per sacerdotem illa hebdomada diuina celebrātem si fuerit, sinauté per aliū capellanū vel per Rectoré fiat benedictio mēsę: quod si aliter dicti capellani fecerint, pro qualibet vice hebdomadario delinquenti multa vnius asis imponatur: assem vero intelligimus illud, quod Hispani vn marauedi dicunt.

Quod inprandio & in cœna semper legat vnus. XXXViij.

¶ ITEM Volumus, & ordinamus, quod in refectorio dū prādium fecerint, vnus collegialium per hebdomadas (prout ei sorte euenerit) Bibliam, in cœnando vitas patrum, siue Cantica canticorum, vel quempiam aliū librū ad arbitrium Rectoris recitet, in quibus Rectorem tantum excipimus Ordinamus preterea, quod hę nostrę constitutiones quater in anno legantur in cœna. A principio anni, & a Pascha Resurrectionis Dominicę, & a festo sancti Ioannis Baptistę, & a die sancti Lucę cum diebus immediatę sequentibus, quo ad finiantur in refectorio omnibus collegialibus iunctis: quoque exemplar earum alterū in bibliotheca cum alijs libris legatum. Alterum vero in archa collegij clausum. reliquum vero in camera Rectoris ponatur.

De silencio obseruando in mensa. XXXIX.

¶ ITEM mandamus, & statuimus sub pœna á Rectore iniungenda, quod in refectorio dum prandium, aut cœnam fecerint silentium ab omnibus obseruetur, & hostiũ sub claue claudatur.

Quod vnusquisq; in camara sua dormiat. XL.

¶ ITEM Volumus & ordinamus, quod vnusquisq; in camera sibi asignata noctu dormi t, neç in alterius camera quiescere audeat, nisi valetudinis causa, ob quam visitaturus, aut visitandus sit, vel venia Rectoris, & consiliarum ex aliqua iusta causa, & honesta impetrata: super quo cõsciẽti s eorum oneramus: qui vero contrarium fecerit, pro prima vice a portione mense per sex dies priuetur, pro secũda duodecim dierum careat portione: pro tertia vero portione viginti & quatuor dierum omnino sit priuatus: & sic deinceps multiplicando.

Quod infirmo dentur necessaria Xlj.

¶ ITEM Volumus, & ordinamus, quod expensis collegij ministrentur necessaria infirmo collegiali, vel familiari pro arbitrio Rectoris, & consiliarium, vel maioris partis eorum, super quo eorum conscientias oneramus: si vero aliquem eorum decedere cõtingerit: Volumus medietatem expensarum in eius infirmitate sumptibus collegij factarum ex bonis defuncti, si habuerit vnde collegio solui debere. Pręcipimus insuper, quod si quispiá in lecto infirmitate laborans triduo iacuit, illico illo lapso omnia peccata sua pure confiteri: & si grauis, vel periculosa fuerit infirmitas, Eucharistiam (nisi sacerdos id vetuerit ex aliqua causa sibi in confessione nota) in forma ecclesię consueta recipere debeat: alioquin a portione collegij, donec id fecerit, ex tũc priuatus existat, quę autem sit grauis infirmitas ad perceptionem Eucharistię iudicio medicorum relinquatur.

Quod

Quod pauperibus collegialibus & miniſtris in collegio deçedentibus dentur neceſſaria pr o funere exequendo. XLij.

¶ ITEM Cum in omnibus tum pręcipue in propinquiores operibus miſericordię vti debeamus: Pręcipimus &ordinamus, quod ſi collegiales, vel familiares in dicto noſtro collegio e vita decedentes tanta paupertate laborauerit, quod relicta eorum bona exequendo funeri non ſufficiant, tūc ex bonis collegij omnia neceſſaria ipſis ſepeliēdis, & funeri exequendo miniſtrentur.

Quod nullus pręt er collegiales dormire poſſit in collegio. XLiij

¶ ITEM Statuimus, & ordinamus, ac prohibemus ne quiſpiam pręter collegiales, & collegij familiares in ipſo collegio dormire poſsit die, vel nocte, ſuper quo Rectori diſpenſandi omnimodam poteſtatem denegamus.

Quod nullus collegialis noctu extra collegium dormiat. xliiij.

¶ ITEM Statuimus, & ordinamus, quod nullus collegialium noctu extra collegiū dormiat, niſi ex legitima cauſa, puta ęgritudinis obtenta prius veniat, Rectoris, & cōſiliariorum: quod ſi quiſpiam contenderit ſecus pro primo ei ignoſcatur: ſecundo vero pane, & aqua diē trāſire cogatur pro tertio vero abſq; venia a collegio prorſus expellatur.

Hora recptus in Collegio. xlv.

¶ ITEM Volumus, & mandamus, quod eo tempore, quo in dicta noſtra maiori eccleſia pulſatur ad orationem faciendam beatiſſim ę virginis Marię, omnes collegiales ſe in collegium recipiant. quo etiam tempore campanam collegij pulſari mandamus. quod ſi ſecus fecerint pro pri.

ma, & secũda vice delinquenti ignoscatur. tertia vero a collegio priuetur. quod si aliquis consiliarum exequi recusauerit, aut minus bene se gesserit. Rector, & consiliarij cum vno collegiali quem ad id elegerint, illud exequi possint.

¶ITEM Volumus, in nostro collegio ianitorem semper per diem ianuis clausis temporibus opportunis adesse qui curam hostij claudẽdi habeat, ne quisquam in illis temporibus aditum liberum in collegium inueniat.

Quod omnes loquantur Latine. xlvj

¶ITEM Statuimus, & ordinamus: quod omnes collegiales, & familiares inter se per totum collegium, & eius terminum loquatur. Latine sub pœna a Rectore imponenda, ad quod facilius exequendum accusator quolibet mense deputetur, etiam ad arbitrium Rectoris puniendus si se in eo negligenter gesserit.

Quod extra collegium nullus exeat solus. xlvij

¶ITEM Volumus, & ordinamus, quod quando aliquis collegialis per oppidum ad aliqua negotia procuranda extra collegium se contulerit: eat cum venia Rectoris, & sit ei comes alius collegialis preterquam si ad lectionem iuerit ad scholas vel diebus Dominicis, vel alijs festiuitatibus ad missam, vel vesperas ecclesie maioris, vel parrochialis.

De murmure & strepitu vitando et puniendo. xlviij

¶ITEM volumus, & mandamus, quod nullus collegialium cuiuscunq; conditionis sit, strepitum, aut murmur in refectorio aut colina faciat, etiam si ei integra portio nõ detur. potest tamen extra refectorium, aut colinam supplex Rectori honeste conqueri, si vero secus fecerit sequenti die

ei panis,& aqua tantum pro cibo ministretur, si vero contẽtio,aut tumultus inter Collegiales ortus fuerit, Rector quã primum illud placare studeat,postea vero delinquens arbitrariæ puniatur,& si se grauatum senserit, ad Consiliarios recurrat,si autem inter Rectorem & quempiam Collegialiũ contentio oriatur,ipsi Consiliarij,vel duo eorum sub pœna ab eis iniuncta silentium imponant,ad quam tenendam,& obseruandam Rectorem,& alios arctari volumus. Qui vero inobediens fuerit,facta monitione portione cibi, & potus Collegij per mensem careat, Quod omnes Collegiales sub pœna præstiti iuramenti seruare,& exequi teneantur.

Quod honori alterius non detrahatur. xljx.

¶ ITEM Statuimus,& prohibemus ne quispiam Collegialium intra,vel extra Collegium honori,famę,vel extimationi cuiuspiam sociorum detrahat,aliter faciens arbitrio Rectoris puniatur,super quo eius conscientiam oneramus & si sibi videatur,posit super hoc veritatem inter Collegiales inquirere.

De cathedra Collegi,& cursu. l.

¶ ITEM volumus,& ordinamus,quod in ipso Collegio vna cathedra constituatur,in qua sacræ Theologiæ,vel iuri Canonico,& Ciuili, & Medicinæ operam dantes legant, & cursum faciant,& Rector,& Consiliarij duos Canonistas, duosque Theologos,vnum Legistam,Medicum vnum possint compellere,vt quisque in sua facultate profiteatur,& legat lectionem ordinariam:quod si moniti hoc facere neglexerint,á tota portione Collegij priuetur,quousq; quod per Rectorem,& Consiliarios eis mandatum est,effectu cõpleuerint. Si autem in hora legendi fuerint discordes,hora per Rectorem eis assignetur:ita quod modo vnus, modo alius (si plures fuerint)cursum peragere queãt. Volumus etiam, & mandamus,quod nullus Collegialium (nisi in cathedra salariata,vel eius substitutione,vel pro salario)extra Colle-

gium legat. Si tamẽ plures curſantes fuerint, & in ipſo Collegio omnes curſum peragere non poſsint, permittimus vt extra Collegium legant, & curſum faciant: prouiſo quod ſit optioni ipſius Rectoris, quos in cathedra Collegij, & quos extra collegium legere maluerit, & pro eius arbitrio diſcernatur, inſuper decernimus omnes Collegiales minores in gradu ab ipſo Collegiali curſante audire debere, quod ſi ſecus fecerint, facta eis monitione, ab ipſo Collegio priuentur.

De forma opponendi cathedris, vel ſubſtitutionibus. lj.

¶ ITEM ſtatuimus, & ordinamus, quod quotieſcunque in dicta Vniuerſitate aliqua cathedra, vel ſubſtitutio vacauerit, & plures Collegiales ad eam ſe opponere voluerint: vnuſquiſque eorum lectionem inter Collegiales de materia ſibi aſsignata per Rectorẽ facere teneatur. Poſthæc vero omnibus in Capella cõgregatis idẽ Rector ab eis iuramentum accipiat, quod nullus eorum odio, timore, gratia, vel fauore, ſeu alia quacũque cauſa, votũ, ſeu ſuffragiũ, præſtabit alicui eorũ, niſi ei quẽ ſecundum Deum, & bonã conſcientiã ad dictam cathedram, ſiue ſubſtitutionem aſſequẽdam ſufficientiorem, & magis idoneum fore cognouerit. Quo ſic præſtito omnes per ſchedulas ſecretæ ſuffragia pręſtabunt, & cui maior pars adhæſerit, ille ſolum ad dictã cathedram, ſiue ſubſtitutionem ſe opponere poſsit.

De Collegij libris non extrahendis. lij.

¶ ITEM volumus, & expreſſe prohibemus ſub pœna pręſtiti iuramenti ne libri ipſius Collegij cuipiã in Collegio, vel extra cõmodari poſsint ad trãſcribendũ, vel ſtudendũ, ne ve Collegialis librum ex bibliotheca in camera ſua accipiat. Si quis vero aliter fecerit, primo & ſecundo ei ignoſcatur, tertio vero extra Collegiũ abire cogatur. Mãdamus inſuper claues virgarum ferraarũ, quibus clauduntur libri reponi in archa dicti Collegij quatuor clauibus clauſa.

De

De libris ferreis cathenis custodiendis. liij.

¶ITEM volumus, & ordinamus, omnes libros, quos ipsi Collegio donauimus, aut donauerimus, ferreis cathenis in bibliotheca ligari, nec inde auferri, vel alienis concedi posse: si vero aliquis Collegio alienus in biblioteca legere, aut videre aliquid voluerit, sit ei semper comes stationarius, vel Collegialis ad incommoda vitãda. Volumus etiã, quod quilibet Collegialium penes se habeat vnam clauem bibliothecæ, & si cuiuspiam negligentia aditus bibliothecæ patuerit, eadem die á vino abstinere cogatur.

Quod Collegiales por oppidum cum habitu incedant, liiij.

¶ITEM volumus, & expresse prohibemus, ne quispiã Collegialium per oppidum, vel in locis ad quæ se extenderit interdictum in dicto oppido Vallis oleti, & infra vnam leucam posit ire, & reddire in alio habitu decenti absque clamide, & insignis. Quod si secus fecerit, pro prima & secũda vice á vino abstineat, tertia vero á Collegio priuetur. Volumus tamẽ, quod si Collegiales in dicto oppido sermonem ad populũ habuerint, liceat eis clericali albaveste indui & sine focali rubeo declamare.

Quod cameræ omnium semper pateant Rectori. lv.

¶ITEM ordinamus, & mandamus, quod si Rector cameram cuiuscunque Collegialis adire velit confestim illi sine difficultate fores pareant: ita quod Rector omnia quæ in camera sunt posit respiccre, quod si aliquis Collegialis resistere tentauerit, á Collegio priuetur.

Quod nullus Collegialis absens gaudere posit portione Collegij. lvj.

¶ITEM

¶ITEM volumus,& mandamus, quod nullus Collegialis dum fuerit absens quacunque causa quantumcunque iusta quicquam portionis sibi debitæ percipiat, etiã si ad hoc Rectoris, & Consiliariorum expressus accedat consensus, quod si quicquam excesserit tam ex portione absentiũ, vel ex redditibus Collegij, vel alia quacũque causa, archæ Collegij sub pœna præstiti iuramenti accrescat.

Qua hora hostium claudendum sit. lvij.

¶ITEM volumus,& ordinamus, quod hostium principale Collegij infra mediam horam postquam tempore Cõplectorij in dicto Collegio pulsatum fuerit, claudatur, postquam vero clausum fuerit, nemini, siue sit Rector, aut Consiliarius, siue Collegialis, siue alienus, & si gtauissima causa vrgeretur, aperiatur, si vero quisquam Collegialium secus fecerit, ex prima pane,& aqua tantum pro victu die sequenti vtatur, ex secundo duplici pœna afficiatur: ex tertio autẽ á Collegio alienus existat. Rector vero in hoc delicto his deprehensus ab officio sit priuatus: tertio vero perseuerans sine spe venie á Collegio expellatur. Quod si quempiam per fenestram, vel murum intrare, vel exire compertum sit, á Collegio priuatus existat: quod etiam in familiaribus exequendum censemus custodia vero ianuarum ad Rectorem, vel cui ille commisserit, id modo honestus & bonis moribus prædictus sit, pertineat, permittimus tamen, graui imminẽte morbo Collegialis, vel familiaris exigẽte necessitate ex consilio alterius Medicorum Collegij,& cum venia Rectoris hostium Collegij aperire posse,& non alias: super quo eorum conscientias oneramus.

De incumbentibus iure Canonico,& Ciuili. lviij.

¶ITEM volumus, quod nullus iure Canonico incumbens, vltra triennium leges audiat duas lectiones tantum

audiens,& hoc postquam Bachalarius effectus sit. Si tamen aliquis Collegialis Rectori, & Consiliarijs sufficiens fuerit repertus: liceat eis per annum dispensare ad audiendum librum institutionum etiam ante Bachalariatum, si autem quispiam secus fecerit, pro arbitrio Rectoris,& Consiliariorum puniatur.

De archa communi. lix.

¶ ITEM statuimus,& ordinamus, quod in Capella Collegij collocetur quædam archa valida ad reponendum pecunias,& redditus,& instrumenta dicti Collegij cum quatuor clauibus, quarum vnam Rector,& aliam quilibet consiliariorum penes se habeant, vt si inde quicquam ponendum fuerit, in præsentia omnium fiat.

De custodia ornamentorum Capellæ. lx.

¶ ITEM statuimus & ordinamus, quod penes Rectorẽ & Consiliarios maneant,& custodiantur ornamenta Capellæ Collegij pro festis solenniter celebrandis vtenda, vsui tamen quotidiano necessaria sint penes Capellanos.

De custodia frumenti. lxj.

¶ ITEM volumus & mandamus, quod residuum frumẽti ex redditibus Collegij facto domestico sumptu diligẽter custodiatur, ita quod semper supersint in camera frumentaria saltem quingente mensuræ, quæ materno sermone dicuntur fanegæ, ad ea quæ possint accidere. Quod frumentum temporibus acommodatis personis aliquibus honestis & fidedignis mutuo dari,& in tempore reuocari possit, ne nimia vetustate tinea consumatur, quod Rectoris,& Consiliariorum prudentiæ demandamus dummodo vsura aliqua non interueniat.

Quod annuatim fiat memoriale redditũum. lxij.

¶ ITEM

¶ITEM volumus,& mandamus,quod factis, & conductis ad firmam,vel ad annuam pensionem redditibus dicti Collegij memoriale omnium redditunm singulis annis in archa Collegij reponatur,cuius exẽplum in die sancti Ioannis Baptistæ recipiat illud visitatori daturus ad faciendam visitationem.

De custodia reddituum. lxiij.

¶ITEM volumus,& mandamus,quod ex residuo reddituum Collegij domus,& edificia reparentur libri si necessarij fuerint,aliaque domui necessaria emantur.

De prouisione victus. &c. lxiiij.

¶ITEM statuimus,quod Rector, & Consiliarij tempore debito de victu,& vestitu alijsque rebus necessariis prouideant,quod si non fecerint, damnum, aut incommodum Collegio inde venturum per visitatorem soluere cogantur. Nec excusatio admittatur, si tempore prouisionis faciendæ pecunias in communi archa non habuerint. Nam dato quod non habeant,nos ex nunc eos ad pecuniam pro huius prouisione facienda ab amicis, aut aliunde super pignore vsque ad futuros redditus quærendum arctari volumus, & mandamus.

¶ITEM volumus,& expresse prohibemus,quod in nostro Collegio Collegiales nullo modo exteros quoscunque expensis suis inuitent. Libationem tamen posint, quibuscunque voluerint dari.

¶ITEM statuimus ne ijs rebus quæ in promptuarijs nostri Collegij ad vsum,prouisionemque reseruantur,puta panis,vinum, carnes,& huiusmodi alicui Collegiali,vt extra Collegium donet,aliquid vendatur. Posit tamen aliquid modicum panis,vel vini dari alicui infirmo arbitrio Rectoris & Consiliariorum.

De reparatione Collegij,& possessionum. lxv.

¶ITEM

¶ ITEM volumus, & mandamus, quod Rector pro tempore existens videat ea, quæ reparatione ædificiorum collegij, & possessionum eius indigent. Et quando aliquid reparandum, vel de nouo ædificandum fuerit, vnus collegialium per hebdomadas (prout sors tulerit) de mandato Rectoris præsens existat. Ita tamen quod si de nouo aliquid ædificandum, vel fabricandum fuerit: fiat de consensu Rectoris, & consiliariorum, vel maioris partis eorum, & non alias.

De alienationibus. lxvj.

¶ ITEM si aliqua vrgente necessitate vel euidenti vtilitate, aut alijs de causis á iure permissis alienationes, vel permutationes faciendæ sint ex collegij bonis, circa hoc iuris communis dispositioni standum fore censemus, atque decernimus, prohibemus etiã quod bona redditus, aut pecuniæ collegij nequaquam commodato, aut mutuo extra collegium dari possint. Quod si forte aliqua superueniente necessitate, aut vrgente causa id faciendum sit de consilio Rectoris, & consiliariorum fieri debeat, & tunc cũ sufficienti pignore vel cautione, & non alias.

De numero seruitorum Collegij. lxvij.

¶ ITEM volumus, & ordinamus, quod ad vsum, & seruitium Collegij totius recipiantur nouem seruitores. Prohibemus tamen, ne Rector, aut quispiam consiliariorum vel collegialium proprium seruitorem, vel infra quartum gradum consanguinitatis coniunctum habere possit. Ita quod familiaris Collegij non possit esse ille, qui moram traxerit cum aliquo Collegialium ante, vel post ingressum Collegij. Et inter istos seruitores vnus eorum sit dispensator, & alius coquus, cæteri ad seruitium commune deputentur. Permittimus tamen, quod si coquus scholaris non reperiatur, laicus in coquum assummatur intra, vel extra collegiũ (prout omnibus collegialibus visum fuerit)

dormiturus aut seruus officio coline,& alijs collegio necessarijs ematur.

De sacramentis communicandis. lxviij.

¶ ITEM statuimus & ordinamus,quod omnes collegiales,& collegij seruitores iuxta precepta ecclesiæ peccata sua confiteantur saltim bis in anno,scilicet in hebdomada sancta,& per hebdomadam ante festum Natiuitatis Domini sacramentum Eucharistiæ in capella dicti Collegij tẽporibus ab ecclesia statutis recipiãt saltem die Resurrectionis Dominicæ,de quo Rector verum relatum habeat, & si quis præmissa facere contempserit, nulla excusatio quantumcunque vrgente admissa á collegio sine spe venię eijciatur:vna tamen monitione ei coram Rectore,& consiliarijs prius facta:quod illico collegiales sub pœna præstiti iuramenti exequi teneantur. Volumus etiam,quod si Collegiales ante Pascha Dominicę Resurrectionis á Collegio discesserint,redeuntes infra quindecim dies Eucharistiam recipere teneantur in prima die Dominica post aduentum suum in capella dicti collegij.

De Horis dicendis, & de Commemoratione fundatoris. lxix.

¶ ITEM statuimus,& ordinamus,quod si quispiam eorum qui in dicto collegio extiterint,sacri ordinis charactere insignitus,aut aliquo beneficio ecclesiastico astrictus fuerit,horas canonicas perfectæ dicere nõ prætermittat,quod si non fecerit,monitus á collegio priuetur: Volumus,& ordinamus,quod reliqui collegiales,esset si sacris ordinibus initiati,aut aliquo beneficio astricti non fuerint,horas defunctorum pro animabus parentum,& fratrum nostrorum, & post decessum pro nobis quotidie dicere teneantur: quod si secus fecerint,in foro conscientiæ sint obligati ad restitutionẽ portionis illius die,in quo no recitauerint prædictas horas. In Missa vero in capella collegij celebranda commemoratio nostri quotidie fiat,quod si in Missa vna tantũ ora

tio dicenda sit,in eius fine dicetur,& famulum tuum Cardinalem hispaniæ huius Collegij fundatorem ab omni aduersitate custodi:post decessum vero nostrum(prout communiter pro Pontificibus fieri consueuit)commemoratio fiat nomine Pontificis, in nomine Cardinalis Hispaniæ mutato,quod si non fecerint,á Rectore arbitrarie puniantur.

Quod nullus habeat mulierem. lxx.

¶ITEM statuimus,& ordinamus, quod si quispiam degentium in dicto Collegio repertus sit aliquā concubinā in oppido Vallisoletano,vel extra publice,vel occulte habere.Si per indicia,& iuramentum trium,vel plurium testium in crimine deprehensus fuerit,aut cum aliqua in dicto oppido rem habere compertum sit, á collegio priuatus existat. Quod omnes collegiales sub pœna præstiti iuramenti illico exequi teneantur.Rectori autem inquisitionem huiusmodi criminis relinquimus.

¶ITEM volumus,& expresse prohibemus, quod nullus collegialis mulierem cuiuscunque conditionis sit, in cubiculum suum sine venia Rectoris intromittat.Si autem illa ipso ignorante in cameram suam irruperit : collegialis nulla mora facta á cubiculo suo petiturus veniam á Rectore discedat,quod si hoc facere renuerit,pro singulis in hāc Constitutionem commissis portione vnius diei careat.

Quod omnes semel in mense conueniant. lxxj.

¶ITEM volumus,& mandamus,quod semel in mense omnes Collegiales cum Rectore,& Consiliarijs in Capella Collegij,vel alio loco idoneo conueniant ad tractandum, cognoscendumque de redditibus,possessionibus,& reparationibus bonorum,& ędificiorum dicti Collegij,ita vt omnes sciant negotia,& bona Collegij, & eodem die Rector libros librariæ requirat,& á puluere excuti faciat.

Quod nullus portet arma lxxij.

ITEM statuimus & ordinamus, quod nullus arma intra vel extra collegium portare presumat, nō impetrata venia Rectoris, & consiliarium, super quo eorum conscientias oneramus. Excepto si extra oppidum quispiam collegialis proficiscatur. quod si aliter fecerit, a portione collegij duorum mensium priuatus existat. Liceat tamen eis paruis gladijs ad scindendum panem, & carnes vti.

Pœna percutientis alium. lxxiij.

¶ITEM statuimus, & ordinamus, quod si inter collegiales & capellanos, vel aliquos ex eis iurgia, contentiones vel discordię contingerit: ita vt manus violentas in se inuicem coniecerint: tunc Rector veritate comperta eum qui in culpa fuerit á collegij portione per mēsē priuabit si autē vnus ligno, gladio, vel lapide alium cum effusione sanguinis percusserit, percussor a collegio priuatus existat: si ambo percusserint, qui eorum in culpa fuerit, eijciatur. si ambo peccauerint parter eijciantur: si vero quispiam gladiū, aut ensem, distringerit: nec vltra pro gressus fuerit, portione mensis careat, quod si aliter discordantes ad pacem, vel amicitiam inuicem reddire noluerint, cogi possint ad eam ineundam, & si se difficiles prębuerint pro arbitrio Rectoris & consiliariorum puniantur.

Ne quis Rectorem couicio afficiat. lxxiiij.

¶ITEM statuimus, & prohibemus, ne collegialis quispiam aut seruitor dicti collegij verbo inhonesto turpi, vel aliquo couicio Rectorem suum afficiat. Si quis vero in pręmissis deliquerit, in eum Rector pro arbitrio animaduertat nec ręcursus, aut appellatio ad consiliarios ei in tali casu suffragari possit.

Quod in absentia Rectoris vel consiliariorū alius sufficiatur. lxxv.

¶ ITEM volumus,& ordinamus,quod si Rectorem vel quempiam consiliariorum ex aliqua legitima causa á collegio abire contingerit,eius loco seruato ordine alius ante illius discessum sufficiatur:dummodo vltra quindecim dies licentiam acceperit.Si vero intra dictos quindecim dies licentiam acceperit,tunc antiquior consiliarius loco Rectoris subrogetur.Loco vero consiliarij nullus.

Quod Rector à Collegio non discedat, nisi reddita ratione. lxxvj.

¶ ITEM statuimus,& ordinamus,quod Rector tempore quo ad officium admissus fuerit,iuramentum præstet, se á collegium minime recessurum, nisi ratione expensarum, & omnium bonorum acceptorum prius reddita, vel sufficienti præstita cautione. Volumus præterea, fideiussorem Rectoris absentis insolidum teneri debitore principali non excusso,quod ad similes casus in alijs fideiussoribus extendi volumus,& mandamus.

Quod missus à Collegio victu contentetur. lxxvij.

¶ ITEM volumus,& mandamus,quod collegialis missus ad negotia collegij transigenda victu tantum contetus existat nullo alio præmio ei præstito. Volumus tamen, neminem collegialium,nisi pro re vera, certa,& existenti mitti debere.

Quid facturi sunt collegiales tempore pestis. lxxviij.

¶ ITEM statuimus,& ordinamus, quod si oppidum Vallisoletanum peste(quod Deus auertat)vel aliquo contagioso morbo laborare contingerit, ita vt inde mors communiter sequeretur,tunc collegiales,si eis, vel maiori parti visum fuerit, ab ipso collegio vltra tempus in alia nostra constitutione statutum discedere valeant, facta

prius á Rectore,& Consiliarijs,vel maiori eorum parte abeundi licentia. Prouiso quod semper in dicto Collegio maneant duo,vel tres Collegiales,& vnus Capellanus,& si forte contentio oriretur vtri essent discessuri,vel mansuri: Volumus hanc litem inter eos dirimi sorte,ne causa sit succedendi Rectori,& Consiliarijs,vel eos odio,vel aliqua inobedientia persequendi. Ita tamen quod durante peste,vel huiusmodi morbo ipsa absentia vltra octo mensium spatium extendi non possit,abbreuiari tamen possit cessante peste pro Rectoris,& Consiliariorum, & ipsorum Collegialium prudentia. Volumus etiam,quod si dicto tempore aliquis, vel aliqui collegiales absentes peregre profecti fuerint: qui tunc temporis in collegio habitauerint,pro absentibus sortes mittant. Quod si cuipiam absentium sors custodiendi collegij euenerit: Rector,& consiliarij illos de aduentu suo in collegium certiores faciant monitione facta infra duos, vel tres dies discessuri,& ad tempus á Rectore, & consiliarijs assignatum reddire in collegium teneantur,quod si nõ venerint,á Collegio absque spe omnino priuentur,nisi sint impediti impedimento,de quo habetur in alia nostra constitutione de tempore electionis Rectoris, & consiliariorũ. Nolumus tamen, collegiales gaudere posse talibus annis tempore quadrimestre,(prout in alia nostra constitutione conceditur.) Qua quidem peste,vel morbo sedato. Tunc collegiales á tempore,quo id sciuerint , & per Rectorem, vel aliquem alium sibi notificatam fuerint, ad vnum mensem ad collegium reddire teneantur. Quod si nõ fecerint, nulla excusatione quantumcunque legitima, vel iusta eis, vel alicui eorum suffragante á collegio sint priuati. Verum si Rector,& consiliarij abeundi facultatem ipsis collegialibus,vel alicui eorum facere voluerint: liceat eis tempore pestis,aut pestiferi morbi petita venia á dicto collegio abire,& in tempore (vt præmittitur) reddire iacta prius sorte vtri eorum profecturi,& permansuri sint.

De distributionibus quotidianis. lxxix.

¶ ITEM

¶ITEM cum omnes Collegiales dicti nostri Collegij pauperes sint, nec Collegium aliis patere debeat, eorum inopie occurrendum censemus. Volumus itaque & mandamus, vt vltra clamidem, & insignia, & candelas, quæ omni anno habituri sint ex Collegio vnicuique Collegialium dētur pro aliis necessitatibus subeundis mille marapetini monetę pro tempore currentis in regnis pro rata in fine cuiuslibet mensis vnicuique soluendi.

De cursu in lectione faciendo, & veste gradui debita. lxxx.

¶ITEM volumus, & mandamus, quod Collegiales aliquo gradu sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici, Ciuilis, vel Medicinæ constitutus cursum statim facere, & legere in Theologia, vel iure Canonico, vel Ciuili, aut Medicina, sub pœna priuationis Collegij annuatim teneatur, vt digniorē gradū assequi possit. Si tamen Artium, vel Legum habuerit gradum, & cursare, vel legere voluerit, id sibi pro eius arbitrio permittatur. Mandamus etiam quod siquis Collegialium Doctor, Magister, vel Licentiatus in quacumque facultate extiterit: tempore gradus recipiendi, vel actus publice subeundi, & in diebus solennibus vestibus honestis, & suo gradui, dignitatique conuenientibus vti possint. Alijs autem diebus habitum Collegialium non deserat.

De sessione Collegialium. lxxxj.

¶ITEM statuimus, & ordinamus, quod in sessione Collegialium graduatus non graduato præferatur, & inter graduatos, qui maiori gradu est insignitus, puta Licentiatus Bachalario in reliquis vero antiquior in Collegio præter Rectorem, quem omnibus anteponēdum censemus. Declaramus insuper, quod antiquior in Collegio cum ad parem gradum cum iuniore peruenerit, eidem, licet prius graduato in omnibus præferatur.

Visitator, & modus visitandi. lxxxij.

¶ITEM statuimus & ordinamus in visitatorem dicti nostri Collegij vnam dignitatem, vel canonicum dictę nostrę Ecclesiæ Collegialis Vallisoletanæ per priorem & Capitulum pro tempore existentes eligendum præstito prius per eos inter se iuramento, quod omni post habito odio, gratia, amore, vel affectione, sufficientiorem, & vtiliorem Collegio eligent: huic tamen iuramento volumus, & expresse mandamus, vt duo Collegiales nostri Collegij ibi præsentes existant qui quidem visitator pari forma iuramentum præstabit, quod personas, redditus possessiones, edificia, & bona Collegij visitauit expensarum rationem exiget, & si quid correctione, reparatione, vel satisfactione, indigere cognouerit: id præsenti Rectori in scriptis tradet, qui simul, & consiliarij ea, quæ visitator circa prædicta iniunxerit executioni mandabunt: dictus quoque visitator cum primum officium suum exercuerit, iuramento in Capella nostri Collegij astringatur, quod nullo modo, nec verbo, nec signo, nec alio indicio, quę in visitatione sciuerit, manifestabit. Visitatio autem fiat sine tabellione. Volumus etiam, quod huiusmodi visitatio fiat posteaquam Rector esse desierit exhibita ipsius per eum futuro Rectori omnium ratione: & si forsam Capitulum vel electus ab eo semel monitũ, siue monitus eligere, vel visitare neglexerit, Abbas ipsius Abbatiæ pro tempore existens, vel eius Prouisor huiusmodi visitationem faciant: cui sic electo visitatori facultatem, & potestatem concedimus corrigendi, enmendandi, & multandi intra Collegium personas Rectoris, & Cõsiliariorum, & Collegialium. Ita tamen, quod mulcta, siue pœna pecuniaria imposita delinquentibus nemini præterquam Collegio applicari possit. Quam quidem pœnam siue multã corporalem vel pecuniam reliqui Collegiales exequi teneantur: Quod si minus diligenter se gesserit, aut rebelles fuerint in huiusmodi executione facienda, à visitatore præmoniti à Collegio priuati existant. Visitatio autem à die sancti Michaelis vsque ad vltimum diem mensis Nouẽbris celebretur quolibet anno. Volumus insuper, quod huiusmodi visitator pro suo salario ex redditibus Collegij quatuor florenos auri de Aragonia currentis monetæ annuatim per

cipiat. Cæterum si quispiam eorum, quos ad huiusmodi visitationem faciendam nominamus, vt præmittitur eam facere, & exequi tenuerit, aut (quod Deus auertat) maligne se in ea gesserit, aut odio vel gratia, ira, vel amicitia procedere visus fuerit, ita, vt ipsa visitatio Collegio pernitiosa potius, quam vtilis futura sit, idque omnibus Collegialibus, vel duabus eorum partibus iuramento adactis manifestum fuerit: tunc eis vnum presbyterum secularē, quem Archiepiscopus Toletanus intra oppidum duxerit eligendum, vel aliunde, præstito prius iuramento, vt supra, in visitatorem, cum ante dicto salario recipi permittimus, prouiso quod talis presbyter, vel secularis ętaté annorum triginta excedat.

De pœna a visitatore imponenda. lxxxiij.

¶ITEM visitator dum visitationem fecerit, si compertum habuerit Rectorem, & consiliarios minus bene se gessisse: neque administrationem Collegij, & bonorum eius (vt eos decebat) debitæ exercuisse: mediante iustitia, damna, & detrimenta Collegij eum: qui in culpa fuerit resarcire cogat, vel alias pœna corporea afficiat, vt in constitutione visitationis continetur.

Quod collegialis nouiter receptus clamidē emere teneatur. lxxxiiij.

¶DECERNIMVS etiam, quod quilibet Collegialis electus admissus in Collegio infra mensem postquam admissus fuerit sua impensa clamidem, & insignia emere cogatur, vt ad alios se cōformet, nec illis dissimilis videatur. Idem in familiaribus iubemus, scilicet quod suis impensis clamidem emere cogantur.

De Medico & Barbitonsore. lxxxv.

¶STATVIMVS insuper, quod liceat Collegialibus habere Medicum salariatum extra Collegium, quem magis expedire viderint, qui vna cum Medicis dicti nostri

Collegij infirmorum curam gerat, cuius electio ad omnes Collegiales, vel eorum maiorem partem expectet. Quod etiam de Barbitonſore cenſemus faciendum.

De Miſſa certis diebus in Capella Collegij cantanda. lxxxvj.

¶ VOLVMVS præterea, quod in diebus ſolennibus, ſcilicet Natiuitatis, reſurrectionis, Penthecoſtes, & in ſolẽnitatibus beatæ Virginis Mariæ, ſcilicet, Annuntiatione, Aſſumptione, Natiuitate, Conceptione, Expectatione, & Purificatione. Item in diebus Circuncisionis, Epiphaniæ, ſancti Marci, Aſcenſionis, Sancte Crucis, Petri & Pauli, Ioãnis Baptiſtæ, Beati Iacobi Zebedei, & in ſolẽnitate omniũ Sanctorum Miſſa in Capella noſtri Collegij alta voce cantetur. Volumus etiam, quod collegialis qui ad audiendum Euangelium non venerit, dum diuina celebrantur, multa vnius aſsis ei imponatur. Et ſi cum corpus Dominicum adorandum oſtenditur populo, non venerit: á vino illius prandij priuetur ſine aſsis ſolutione. Præterquam ſi infirmitate grauetur, aut venia impetrata á Rectore, aut Lector ea hora in ſcholis fuerit.

Circa familiares. lxxxvij.

¶ ITEM ſtatuimus, quod cum familiaris fuerit eligendus, præbendam infra viduum á die vacationis per Rectorem denũtietur vacare cum certo dierum numero arbitrio Rectoris conſtituendo, ac etiam ſi viſum fuerit prorogando infra quem volentes valeant ſe opponere, quo elapſo præmiſſo tractatu in Capella dicti Collegij fiat electio ſecrete per ſchedulas.

Reſeruat quidquid fuerit addendum, vel mutandum in conſtitutionibus. lxxxviij.

¶ ITEM quouiam ſecundum varietatem temporũ non nunquam ſtatuta variantur humana. Volumus & ſtatuimus

quod ſi quicquam in his noſtris Conſtitutionibus dubij, aut interpretationis emerſerit, aut addendum mutandum, vel minuendum, ſeu amouendum fuerit. Nobis tantummodo reſeruari debere, nec per ędictionem harum noſtrarum Cō ſtitutionum nobis poteſtatem, aut facultatem adimi, addere aliquid, mutandi, amouendi, corrigendi, addendi, vel minuendi cum temporis neceſsitas, aut rerum qualitas id exegerit. Et quoniam noſtrę intentionis eſt mores ſcholarium in melius reformare non conſcientias eorum prægrauare: ſcrupuloſis animis laqueum remorſus adimentes. Volumus, & declaramus has noſtras Conſtitutiones ad pœnã tantum temporalem, non ad peccatum quempiam obligare præter illas, quarum tranſgreſsio ſine peccato eſſe non poteſt, aut ſi quis (quod Deus auertat) earum contemptor extiterit: exceptis hiis, in quibus expreſſe continentur hæc verba, quod obligent in foro conſcientiæ.

Conſtitutio Medicorum. lxxxix.

¶ VOLVMVS præterea, & Medicorum Collegialium ſtudio, & quieti conſulere, quod nullus Medicorum in noſtro Collegio commorantium antequam Licẽtiatus, vel ſaltem Bachalarius repetitus in Medicina exiſtat, infirmos curare, vel viſitare per oppidum poſsit. Permittimus tamẽ, quod Collegiales, vel familiares dicti Collegij curare poſſit, & quod intra Collegium conſilia, receptas, & regimina abſque inſpectione vrinarum reddere petentibus exteris queat. Poſtquam tamen Licentiatus, vel Bacchalarius repetitus in Medicina extiterit, ſi ad viſitandum infirmos per oppidum incedat, quempiam Collegialium, comitem non habeat, præterquam alium Medicum, & ſi ad Collegiũ (vt fit) vrinę deportentur, non poſsit illas intra ſecundam portam domus aſpicere, ſed in pauimento anteriori Collegij, quod ſi ſecus fecerint, á Collegio priuatos eſſe cenſemus ipſo facto, & in foro conſcientiæ ad omniũ poſt dictam trãſgreſsionem perceptorum reſtitutionem teneri. Si quis vero Collegialium violatorem huius Conſtitutionis quouis modo cognouerit, illico Rectori, & Conſiliarijs denuntia-

re teneatur, alias portione vnius anni etiam in foro consciẽtiæ priuatus existat, & idem si talis ipsum Medicum ad visitandum infirmos per oppidum committetur.

Quod officiales Collegij vltra mille marapenos mutuo non recipiant. xc.

¶ ITEM Statuimus, quod Rector, seu dispensator tam ordinarius, quam extraordinarius eorum durante officio vltra mille marapetinos simul, vel successiue de pecunijs Collegij mutuo non recipiant in proprios vsus. Quodque si collegialis, siue officialis ante dictus, siue alius quicumq; pecuniam aliquam collegio debuerit, infra duodecim dies á creatione noui Rectoris illam soluere teneatur, quod si non fecerit tandiu á mensa collegij priuatus existat, quoad debitum in numerata pecunia integre persoluat.

Si collegialis post clausum hostium venerit, an liceat hostium aperiri. xcj.

¶ ITEM statuimus, honestati collegialium cauentes, quod si collegialis quispiam ab oppido, siue aliunde post clausum collegij hostium venerit, ne vagandi per oppidum ei detur occasio: liceat Rectori cum consiliarijs, vel eorum alter hostium aperire, dum tamen altera trium noctium, de quibus in alia nostra constitutione cauetur, eidem (vt præmittitur) admisso debeat imputari.

Pœna Collegialis contra mandatum Rectoris per vim portionem auferentis. xcij.

¶ ITEM volumus, & statuimus, quod omnes collegiales Rectori obtemperent, pœnamque ab eo impositam ferant patienter. Si quis vero huiusmodi pœnam, siue multã, aut mense priuationem iusta tenorem nostrarum constitutionum subire recusauerit, videlicet per vim portionem collegij arripiendo contra mandatum Rectoris, ipso facto á collegio priuatus existat, quam priuationem collegiales

illico exequi teneantur.

¶ITEM strepitum,& murmur collegij,& alia incommoda ex infra scriptis orientia vitare cupiētes præcipimus & expresse inhibemus,ne quispiam collegialium suam, aut cuiuspiam alterius mulam per diem,nec noctem intra collegium,& eius clausuram vltra horam teneat,vel includat: Quod si secus fecerit,&ter monitus non destiterit,insignis,& portione collegij per annum careat. Quod si denuo in eo deliquerit,pari pœna puniatur:tertio vero,á collegio absque vlla spe veniæ expellatur.

¶IN quorum omnium fidem præsentes manu propria subscriptas nostro pendenti Pontificali sigillo, mandamus communiri. Datis in ciuitate Guadalfatare nostræ Toletanæ diocesis,sub anno á Natiuitate Domini millesimo,quadringentesimo nonagesimo quarto,pridie Kalen. Septembris,sedente Romæ Alexandro diuina prouidentia Pontifice maximo,tertio Pontificatus sui anno. Præsentibus ibidē Reuerendo Patre Domino Ioanne de Leon Apostolicæ Sedis Prothonotario,Decano,& Canonico Toletano, Magistro domus,&Fernando del Castillo Canonico similiter Toletano,& Bartholomeo de Medina Camerarijs, ac continuis commensalibus , & familiaribus dicti Reuerendissimi Domini Cardinalis,nec non circunspectis,& egregijs viris Alfonso Martini de Najera,& Petro Colina Doctoribus in Medicina,testibus ad editionem,concessionemque harum Constitutionum,& alia præmissa vocatis specialiter atque rogatis.

Statuta

N nomine Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quoniam secundum fragilitatem humanam nulla lege quantumcunque perfecta potest prouideri circa omnes casus futuros, & semper est necessaria legũ ęditio. Ideo nos Rector, & Collegiales huius Collegij Sanctæ Crucis volentes obuiare dispendis huius domus & quieti Collegialium consulere sequentia edidimus Statuta.

Quod exterus non inuitetur in Refectorio. Primum.

¶PRIMO, Igitur statuimus & ordinamus, quod nullus exterus possit inuitari, vt prandeat in refectorio, nisi cõcors Collegialium accesserit consensus, id est maioris partis Capituli.

Quod portio non respuatur. ij.

¶ITEM statuimus, quod si portio fuerit delata pro aliquo Collegiali, nequeat sine rationabili causa ipsam respuere, nisi prædixisset dispensatori minori, quod nolebat portionem pro illo die vel nocte.

Quod portionarius præsit portionum factioni. iij.

¶ITEM statuimus, quod portionarius collegialis teneatur quotidie interesse tam in aurora, quam in vesperi ponderationi portionum ne Collegiales, vel Collegium patiantur aliquam iacturam.

De præsentia ponderationis panis. iiij.

¶ITEM

¶ITEM Statuimuss, quod collegialis curam gerens pro pane cocto teneatur adesse tempore, quo dispensator minor panem recipit á panifica, vt rationem exploret, & pondus panis, & an expediat recipere, vel dimittere cernat.

Quod ianua Collegij non aperiantur ante lucem. v.

¶ITEM statuimus, & ordinamus, quod ianua Collegij nũquam aperiatur, antequam claritas diei appareat, nisi forte aliquis Collegialium iusta, & rationabili causa compulsus aliud poscat: tum demum fiet impetrata venia a Rectore.

Quod nullus Collegialium ferat vestem sericam. vj.

¶ITEM statuimus, quod nullus collegialium possit afferre intra collegium toracem, vel alias vestes sericas, nisi per spacium vnius horæ antequam discedat, vel post aduẽtum, nisi forte reddierit vna hora ante noctis tenebras, vel in diebus solennibus á Constitutione permissis, vel quando collegialis gradum suscipit Doctoratus.

De veste pellicea. vij.

¶ITEM statuimus, quod nullus egrediatur collegium indutus veste pellicea patentibus manicis, quam vulgo appellamus çamarro.

De sindico habendo. viij.

¶ITEM statuimus, vt collegium semper habeat deputatum sindicum exterum, qui gerat solicitudinem rerum & causarum domus, & lites suscipiat, & forum adeat.

De pecunia Collegio debita. ix.

¶ITEM statuimus, & ordinamus, quod si aliquá schedula de cambio ad pecuniam collegij expectans detur receptori dicti Collegij: & intra viginti dies pecuniam nō recuperauerit, teneatur denuntiare illud Rectori, quod si secus fecerit, soluat pecuniam contentam in dicta schedula, aut quod superfuerit soluendum. Rector vero, & consiliarij, si infra prædictum termiuum fuerint moniri, nec sindico iniunxerint, vel intra alios decem dies mandauerint, vt pecuniam in schedula comprehensam recuperet, teneantur ad solutionem dictæ pecuniæ, quod si sindico fuerit iniūctum, & sua culpa aut negligentia non recuperetur, sindicus teneatur ad solutionem.

De victu emendo in platea maiori. x.

¶ITEM statuimus, & ordinamus, quod dispensator minor teneatur ire simul cū familiari hebdomadario ad emendum victui necessaria, illaque emant in platea maiori, nisique minimo pretio sunt emenda, alioquin á Rectore puniātur, & quilibet collegialium sciens contrarium fieri, Rectori denuntiet.

De electione familiarium .xj.

¶ITEM statuimus, quod familiares dicti Collegij ad annum tantum eligantur nullo excepto, etiam dispensatore minori: habeantque quolibet anno nomine salarij clamidem burielis panni pretij centum marapetinorum pro qualibet mensura.

De clamide, & distributionibus familiaribus dandis. xij.

¶ITEM statuimus, quod clamis detur die beati Michaelis dictis familiaribus. Cæteræ vero distributiones pro rata temporis.

De salario dispensatoris, & focarij. xiij.

¶ ITEM Statuimus, quod dispensator minor, & coquus teneantur seruire Collegio per spacium quatuor mensium antequam detur illis aliqua portio nomine salarij, tunc tantum pro tempore præterito detur.

Quod familiares iurent Rectori. xiiij.

¶ INSVPER statuimus, quod omnes familiares iurēt de obediendo Rectori, & de secreto domus conseruādo circa ea, quæ viderint, aut audierint, aut quomodolibet sciuerint á Collegialibus fieri, alioquin sine spe veniæ expellantur á Collegio. Præstent præterea iuramentum, quod res domus custodient fideliter, & si ab aliquo confamiliari aliqua sciuerint donari, aut consummari, teneantur insinuare Rectori.

De familiarium profectu. xv.

¶ PRÆTEREA statuimus, quod prædicti familiares sint diligentes circa profectum lectionū, & studij, alioquin puniantur á Rectore. Et si viderit magnam fore eorū negligentiam, possit eos á Collegio expellere.

De licentia annua familiarium. xvj.

¶ ITEM statuimus, quod familiares possint habere quolibet anno duos menses absentiæ, si Rectori visum fuerit, sibi fore necessariū, vel vtile. Et si vltra prædictos duos menses voluerint abesse possit cum venia Rectoris, & cōsiliariorum vrgente iustissima causa alium habere mensem.

De stationario decimum septimum.

¶ ITEM statuimus, quod stationarius teneatur quolibet die festiuo stare in bibliotheca per spaciū duarum horarum, vna immediate ante prandium, alia post secundam horam post meridiē, alioquin portione illius diei priuetur.

In absentia Rectoris à quo petatur venia absentandi. xviij.

¶ ITEM statuimus, quod quando aliquis Collegialis voluerit se absentare extra oppidum Vallisoletanum & Rector fuerit absens, ita quod nō possit petere veniam ab eo: possit eam petere ab antiquiori consiliario. Et si ille abfuerit, á sequenti in gradu, & sic de vlterioribus: & si omnes cōsiliarios abesse contigerit, prædictam veniam concedat antiquior Collegialis, & illo absente vlterior, & sic de similibus.

Quomodo amittat Collegium absens. xix.

¶ ITEM statuimus, quod si alicui Collegiali detur venia certi temporis, dum tamen non sit totum tempus quatuor mensium, & vltima die non venerit: si tamē venerit sequenti die ante ianuam clausam non admittat Collegium.

De Collegiali se absentante. xx.

¶ ITEM statuimus, quod si aliquis Collegialis in totū discedat á Collegio, teneatur reddere integram rationem suæ administrationis, si quam gessit cum sufficienti pignore vel fideiussore.

De reponenda re Collegij in camera Rectoris. xxj.

¶ ITEM Statuimus, quod quandocunque Collegialis aliquam cappam vel balisiam domus, vel quid simile secū tulerit, postquam domum reddierit infra vnum diem naturalem teneatur deponere in camera Rectoris, quod si secus fecerit, tamdiu portione mense careat, donec cum effectu hoc adimpleat.

Quod exterus non ringrediatu durante clausura. xxij.

¶ INSVPER statuimus, & ordinamus, quod nullus exterum etiam si sit Collegialis, vel familiaris, vel portionarius possit aliquo modo intromittere in domū ab ea hora,

qua pulsatum fuerit ad prandium vsque ad secundam horã post meridiem, nisi Rector dispensauerit, quod si familiaris eum intromiserit, acriter á Rectore puniatur, itidem fiat de ianitore, si eius in curia fuerit ingressus.

De pottionibus familiarium. xxiij.

¶ITEM Statuimus, quod familiaris, focarius, & dispensator habeant integras portiones; inter reliquos vero familiares vna minuatur hoc pacto, quod si sunt sex familiares, habeant quinque portiones: si sunt quinq; familiares habeãt quatuor portiones: Si vero fuerint quatuor familiares, vel pautiores quilibet habeat integram portionem. In festiuitatibus vero quibus dantur aues collegialibus, dentur eis, sed tantũ duobus familiaribus, sicut vni Collegiali.

De mensario, & coquo. xxiiij.

¶ITEM statuimus, quod coquus, & mensarius teneantur quolibet mense reddere rationem Rectori. vel cui ipse commiserit, de eis, quorum curam gerunt.

De collatione in die ieiuniorum. xxv.

¶PRÆTEREA statuimus, quod in diebus in quibus indicitur ieiunium ab ecclesia, non fiat collatio in estate vsque ad horam quintam, in hyeme vsque ad horam octauã.

Quo ordine familiares iter facere teneatur. xxvj.

¶Item statuimus, quod familiares, qui ad itinera pro collegio facienda sunt deputati, pares dies in itinere cũsumere teneãtur, ita quod qui pautioribus diebus pro collegio absens fuerit, primũ iter agere teneatur, etiã si pluries iter fecerit, quousq; alios in dicta absẽtia superet, vel fiat ęqualis, verũ si plures eorũ in absentijs pares reperti fuerint, arbitrio Rectoris, & consiliariorũ, vel maioris partis eorum,

quis iter agere teneatur, relinquatur. Prouiso quod familiaris nouiter receptus, primum iter agere teneatur, quo itinere peracto par cēseatur in absenti i omnibus anterioribus, & ne in computatione dictorum dierum error aliquis contingat, Rector eorum absentias scribere teneatur, nisi aliud eis visum fuerit.

De portionariis precibus non admittendis. xxvij.

¶INSVPER Statuimus, quod nullus scholaris admittatur ad portionem Collegij precibus, aut cuiuspiam intercessione, quod si contrarium actum fuerit, illa vise s. t inhabilis ad dictam portionem consequendam.

Quando paria sunt vota eligentium quid faciendum. xxviij.

¶ITEM statuimus, quod quando in electione, quæ fit Rectoris, & consiliariorum duo, vel plures collegiales fuerint equales in suffragijs, & inter eos sit omnimoda paritas, eo quod Rector, & consiliarij omnibus adhæserint, vel nulli eorum, qui sunt in paritate suffragium præstiterint: tunc antiquior Collegialis suum votum detegat, & cui ille adhęserit in sortē Rectoris assumatur, & si antiquior Collegialis nulli, vel omnibus, qui sunt in paritate adhæserit, ita quod semper pares remaneant: tunc sequens in gradu suum votum aperiat, & sic de cæteris: & idem in alijs electionibus custodiatur.

Quid quando Rector vni, & Consiliarij alij suffragantur. xxix.

¶QVONIAM circa electionem Rectoris ex constitutione quæ circa eam loquitur, orta est inter Collegiales dubitatio, si forte suffragia eligentiū ad duos pariter dirigantur: & vni illorum duo fortassis Rector cum vnico consiliario, alteri vero tres cōsiliarij sua vota pręstauerint, vter istorum in electione Rectoris vendicandus est: statuimus illum in Rectorem assummi debere, cui tres consiliarij adhæserint absque speciali declaratione votorum.

Men-

Menſes licentiæ quomodo intelliguntur. xxx.

¶PRÆTEREA ſtatuimus, quod menſes conceſsi per conſtitutionem tã pro abſentia neceſſatia, quã voluntaria Collegialibus computentur hoc modo, quod primus menſis habeat triginta dies, & vnum: ſecundus triginta, & ſic de cæteris.

Quando panni emuntur viliori pretio. xxxj.

¶INSVPER ſtatuimus, quod ſi panni emuntur pretio viliori, quam conſtitutione cauetur, reſiduum prætij ſuppleatur collegialibus, quemadmodum econtra Collegiales coguntur reſtituere Collegio, ſi contingat fieri emptionem maiori prętio.

Quod graduandus non præſtet Doctoribus prandium. xxxij.

¶PRÆTEREA ſtatuimus, & ordinamus, quod nullus Collegialis tempore, quo aſcendit ad gradum Licentiati, vel Doctoratus, poſsit Doctoribus, Magiſtris, vel Licentiatis vniuerſitatis prandium præſtare (prout ante fieri ſolebat) quod ſi quiſpiam auſu temerario hoc ſtatutum fuerit tranſgreſſus, abſque vlla venie ſpe á Collegio expellatur, vt compoſitiones, quæ inter Collegium, & vniuerſitatẽ fuerunt factę, & omnia priuilegia tenatius obſeruentur.

Collegialis debitor cautionem præſtet. xxxiij.

¶STATVIMVS præterea, quod omnes Collegiales debitores Collegij ex quacũq; ratione, vel cauſa teneantur quolibet anno cautionem debitorum ponere in libro rationum domus, vel in alio libro adhoc deputato, & nominibus proprijs ſubſcribere. Et ſi debitor principalis abfuerit, idẽ faciat fideiuſſor eius, cuius executio incũbat Rectori, &

consiliarijs. Et Rector, & consiliarij nomina propria subscribant tanquam testes: quod quidem facere teneantur infra duodecim dies á die beati Michaelis, quo tempore debent domui debita persolui, quod si hoc nõ fecerint, sequẽti anno debita, quæ sic (vt præmittitur) scripta & subscripta non fuerint in rationibus reddendis minime recipiãtur: quod si Collegialis hoc facere renuerit, amodo ei alimenta denegentur, ita quod nec expensis domus, nec proprijs vitæ necessaria percipiat, donec prædictam cautionem fecerit, & subscripserit, & insuper Rector consiliarij, & collegiales faciant executionem in bonis suis pro debito.

De graduato præferendo antiquiori non graduato. xxxiiij.

¶INSVPER Statuimus, quod quando contingerit, quod collegialis iunior in ingressu fuerit præditus maiori gradu, præferatur consiliario, vel antiquiori collegiali in sessione, suffragio, & subscriptione. Ita quod Constitutio lxxxij. de graduato præferendo non graduato verificetur in his tribus: in reliquis vero antiquior in ingressu præferatur insuper & in ingressu á domo ita quod sint quatuor casus, in quibus graduatus iunior præfertur antiquiori.

De electione Visitatoris. xxxv.

¶PRÆTEREA statuimus, quod Visitator deputandus collegio ab ecclesia maiori non posit eligi vno anno post alium, quia ex hoc multa incommoda oriebantur collegio, & hoc ipsum constituit Capitulum dictæ ecclesiæ.

De insignito sacris ordinibus in familiarem non eligendo. xxxvj.

¶INSVPER Statuimus, quod nullo sacro ordine insignitus posit admitti ad familiarium præbendã, quia indecorum est, quod mancipatus diuino obsequio compellatur officijs domus deseruire, & si iam familiaris constitu-

tus sacrum ordinem consecutus est, postquam prouisio illius anni sic finita, denuo non possit ad dictum officiũ familiaris admitti.

De oppositionibus ad cathedram. xxxvij.

¶PRÆTEREA statuimus, quod nullus Collegialiũ præsentium, vel futurorum ausus sit se opponere ad cathedram, vel substitutionem in hanc Vniuersitate vacantem ante, vel post electionem capellæ si plures contẽderint: nisi is, quem capella elegerit. Contrarium vero faciens ipso facto á Collegio priuatus existat absque vlla spe venie.

Locus originis quomodo intelligitur. xxxviij.

¶INSVPER statuimus, quod septima Constitutio disponens quod ex vna ciuitate, & loco vnus: ex vna diocesi duo tantũ excepta diocesi Toletana, ex qua tres collegiales possunt admitti simul, attẽto quod locus in quo aliquis ortus fuerit á loco originis alterius quatuor leucis saltẽ distet. Statuimus autem quod dicta constitutio intelligatur, & practicetur, quod locus originis intelligatur dummodo non sit per transitum natus alibi, quam vbi pater habet domicilium.

Quod Rector non faciat Capellam extraordinariam. xxxix.

¶INSVPER statuimus, quod Rector vltra ordinarias capellas nullam possit facere capellam nisi de consensu cõsiliariorum vel maioris partis eorum, & si contrarium fecerit: capellæ actus sit nullus.

Quomodo terminus præbendarum claudatur. xl.

¶PRÆTEREA Statuimus, & ordinamus, quod terminus præbendarum vacantium, nec claudi, nec finiri pos

sit, nisi prius oppositorum informationes seu inquisitiones in cappella legantur, & de habilitate oppositorum discutiatur, taliter quod declarentur, qui sunt habiles, quo cognito Collegiales posint sua vota præstare pro conclusione, vel prorogatione præbendæ: & si aliter fieri contingat, id pro nullo habeatur, & præbenda habeatur pro prorogata per alios viginti dies, & hoc obseruari volumus, quoties huius statuti tenor fuerit prætermissus.

Quod familiares sex annis tantum posit elegi. xlj.

¶RVRSVS Statuimus, quod familiares non posint eligi, nisi per sex annos, nisi omnibus collegialibus aliud visum fuerit. Si enim post sex annos impletos omnes Collegiales nemine discrepante conueniant, visa familiaris virtute decernimus pro eo schedulas dari.

Semel Rector infra biduum, &c. quomodo intelligitur. xlij.

¶PRÆTEREA statuimus, & ordinamus, quod Constitutio xxiiij. quæ disponit, quod Rector electus finito officio non posit iterum eligi, nisi duobus annis elapsis, quod eodem modo non posit eligi in vice Rectorem, nisi dictis duobus annis elapsis, sed si fuerit secundo anno consiliarius antiquior posit per quindecim dies esse vice Rector secundum Constitutionis tenorem.

Quomodo acquiruntur clamis, & insignia. xliij.

¶ITEM Statuimus, quod Collegialis, qui in die beati Michaelis abfuerit electioni Rectoris, & consiliariorum, antequam Rector nominetur, careat veste, & focali. Si vero ante Rectoris nominationem venerit, & post nominationē quatuor electorum, veste, & focali non careat: suffragium tamen præstare non posit, nisi venerit ante illorū quatuor nominationem.

Dies in Constitutione qualiter intelliguntur. xliiij.

¶ ITEM quia Constitutio xxxvj. quæ de tempore absentiæ loquitur, disponit, quod elapso tempore concesso absentiæ voluntariæ, vel necessariæ, si non reddierit collegialis á Collegio priuatus existat: & quoniam in dicta Constitutione non declaratur, qualiter dies dictæ absentiæ cōnumeretur: ideo dictam Constitutionem declarando ordinamus, quod quælibet nox cum die sequenti pro vno die computetur. Et ideo si elapsis sexaginta noctibus absentiæ voluntariæ, vel centum & viginti noctibus absentiæ necessariæ, in die sequenti antequam hostium Collegij claudatur, venerit collegialis, in termino venisse intelligitur, vnde á Collegio non erit priuatus. Et hæc computatio, vt quælibet nox cum die sequenti pro vno die habeatur, volumus quod fiat in qualibet absentia collegij, siue sit pro negotijs domus, siue alio quouis modo.

Quid si intra terminum sibi concessum non reddierit Collegialis. xlv.

¶ INSVPER quia dicta constitutio. xxxvj. tantum loquitur quando Collegialis petijt absentiam voluntariam, vel necessariam integram: quia tunc si non reddierit in termino, amittit collegium, & est ratio, quia nec potuerunt petere, nec sibi potuit cōcedi maior terminus. Sed vbi collegiali petenti, vel pro negotijs domus misso minor terminus fuit concessus, quam ipse potuisset petere: nec in dicto termino reddierit. Et quia dicta constitutio non declarat, & posset dubitari si sine iusta causa non venit, an statim priuetur á collegio: Ideo statuimus, & ordinamus, quod elapso dicto termino possit vti tribus noctibus, quæ collegialibus conceduntur per constitutionem. xliiij. & sic remedium illius quadragesimæ quartæ Constitutionis non auferatur, imo potius eo vtatur.

A graduato Collegiali quid graduando remittendum sit. xlvj.

¶ PRÆTEREA statuimus, & ordinamus, quod quādo aliquis Collegialis gradū licentiæ Doctoratus, vel Magisterij susceperit: Doctores & Magistri actu Collegiales

existentes teneantur tali licentiando, doctorando, vel magistrando remittere aureum, qui vulgariter Castellanus dicitur quem vt doctori, vel Magistro talis graduandus, soluere tenebatur. Alia vero iura quaecunque illa sint, siue in praedictis gradibus licentiae, doctoratus, vel magisterij, siue in alijs quibuscunque actibus scholasticis praedictis Doctoribus, vel Magistris in Collegio existentibus, vt aliis quibuscunque persoluantur.

De termino prouisionis praebendarum vacantium, ac prorrogationis eius. xlvij.

¶ PRAETEREA, statuimus, & ordinamus, ne diu praebendarum prouisio contra constitutionis mentem differatur, quod quam primum paebenda aliqua vacare contigerit, protinus denuntietur publice in scholis huius vniuersitatis, ac Salman. cum assignatione termini viginti dierum in Constitutione contentorum, quibus elapsis, si visum fuerit, secundo praebendam per noua edicta in dictis vniuersitatibus vacare denuntietur cum assignatione termini triũ mẽsium, & in aedictis expresse caueatur, quod volentes, & debẽtes se opponere intra praedictũ terminum hoc faciant. Quo quidem termino elapso praebendae prouisio ad oppositorũ informationes tantum faciendas, & in capella legẽdas per alios tres menses prorogetur. In quibus vltimis tribus mensibus nequaquam cuiusquam oppositoris admittatur oppositio, pręterquam si visum fuerit omnibus collegialibus, vel saltem duabus eorum partibus ternario numero diuidẽdis. Quibus elapsis, infra decẽ dies sequentes omni spreta contraditione fiat electio iusta Constitutionis tenorem.

Declaratio Constitutionis quartae.

¶ ITEM quia ex Constitutione quarta, quae disponit, quod electus antequam admittatur, iuramentum pręstet se non habere in redditibus, ex beneficio, vel patrimonio, vel simul ex vtroque summam vigintiquinque florenorum, & si tempore quo in dicto Collegio futurus est, vltra dictã summam sibi accessio fiat, Rector, & Collegialibus manifestabit. Et si vltra dictam summam repertus fuerit habere, ip-

so tunc ad restitutionem teneatur Collegio faciendam. ¶Aliqua oriebantur dubia:declaramus primo, quod Collegialis non teneatur exiri á Collegio propter quoscunque redditus sibi obuenientes.¶Secundo,quod teneatur adrestitutionem faciendam Collegio eorum,quę occasione ipsius Collegium expendit,aliasnon consumpturum. ¶Tertio,quod moderatio sumptuū relinquatur dispositioni Rectoris,& Collegialium:quam moderationem teneantur facere infra mensem á creatione Rectoris.Executio vero fiat post festum sanctiMichaelis(vt aliorum debitorū mos est) & vt negotio,vel aliquorum indignationi non relinquatur locus:fiat dicta muneratio in Capella excluso eo,quem negotium tangit(vt moris est)& sub pœna præstiti iuramenti astringantur Collegiales,quod nullius suffragium reuelabitur.Declaramus etiam,quod pro rata temporis de prædicta moderatione sumptuum deducantur dies,quibusillo anno Collegialis fuerit absens,siue pro negotijs proprijs, siue domus.Item si dictus Collegialis mallit reddere suos redditus,quos habet vltra vigintiquinque florenos , quam pacti dictam moderationem,quod possit hoc facere &hoc anno á Natiuitate Domini Millesimo Quingétesimo Quadragesimo secundo fuerunt taxati prędicti sumptus pro anno præterito nouem mille nummis,seu maropetinis.

Ex constitutione. xviij.

¶ITEM quia ex constitutione.xviij.quæ vult, quod si contigerit Collegialem vltimo anno sui exitus á Collegio in Rectorem,seu consiliarium eligi,permaneat vsque ad finem anni,quo finito,& ratione officij reddita á Collegio absolutus existat.Dubium fuit,quæ ratio,& intra quod tépus dicatur reddita.Declaramus inuentarij,ordinarij,& extraordinarij,omniumque expensarum rationem fore reddendam quam intra viginti dies á creatione noui Rectoris expedire opportet, vt in Constitutione vigesima septima continetur.Et tunc Collegialem esse á Collegio absolutū.

Extensio Constitutionis. lj.

¶ITEM

¶ ITEM statuimus, & ordinamus, quod quotiescunque canonicatus, dignitas, seu quodlibet aliud beneficium vacare contigerit, quæ Doctoribus, Magistris, seu Licentiatis per viam oppositionis solent prouideri: electio oppositoris fiat iuxta formam traditam per Constitutionem .lj. & statutum .xxxvij. in oppositionibus cathedrarum: hoc excepto, quod si plures contenderint super oppositione, in præsentia Collegialium legere non teneantur, eo quod nota soleat esse apud alios vniuscuiusque Collegialis sufficientia. Illud etiam addendum censuimus quieti, & libertate Collegialium cōsulentes, vt nullus Collegialis alium Collegialem precibus, subornationibus, vel alio quouis modo solicitare valeat, vt sibi, vel alij votum, seu suffragiū præstet. Contrarium vero faciens, pœnam illam incurrat, quæ violatoribus xv. Constitutionis posita est in clausula cæterum. Permittimus tamen, quod super oppositione cōtendentes in præsentia Collegialium in Capella existentium possint, si velint, ea, quæ iustitiam suam circa oppositionē instruūt, breuiter enarrare, alio siue alijs contendentibus exclusis, quibus similiter extra Capellam eiectis, fiat electio oppositoris iuxta formam in Constitutione traditam. Ita tamen quod nullus Collegialis ea, quæ circa electionem oppositoris acta fuerint in Capella, vel numerum votorum alicui ex contendentibus, vel alij cuicunque manifestare quouis modo præsumat, & adhoc tanquam secretum Capellæ obseruandum Collegialis astringi volumus, etiam si per Rectorem inditum non sit. Factum fuit hoc Statutum Anno á Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Quinto. Decimaquarta die mensis Ianuarij, vt ex actis Capellæ apparet.